

Loyalitetskonflikten i Vesten - hvorfor muslimer er svære at integrere

En personlig refleksionsrapport

af Ahmed Akkari

Skrevet til Tænk tanken UNITOS 2019

Kontakt: akkari888@yahoo.com

Indholdsfortegnelse

Loyalitetskonflikten i Vesten - hvorfor muslimer er svære at integrere	1
Indholdsfortegnelse.....	2
Resumé	3
Enkelte definitioner	5
DEL 1 Loyalitetskonflikten.....	6
Hvor stor er udfordringen?	6
Muslimer knytter sig til islams værdier	8
Islam og sekulære samfund	11
Det islamiske magtmonopol	16
Fokus på islamismen.....	19
Indflydelsen fra den islamiske magtelite	21
▪ MODEL.....	22
.....	23
DEL 2 Refleksioner over tilgang.....	26
Det er vigtigt med et handlekraftigt demokrati	26
Kan man agere med både tillidspolitik og konsekvenspolitik?	28
DEL 3 Forslag til målsætninger.....	33
▪ Et nationalt kompromis	33
▪ Inkluderende meningsfællesskaber	33
▪ Støt liberale fritænkere og promovér dem som forbilleder	34
▪ Folkeoplysningsloven skal eksekveres i praksis og effekten måles	35
▪ Harmoni i kulturen mellem arbejde og hjem – skolekulturen og hjemmekulturen	36
▪ Skolens rolle er central.....	37
▪ Uddannelsen af imamer er en dårlig idé.....	37
▪ Hvidvask og handelsdrivende	38
▪ Øvrige politiske målsætninger	38
Opsummering.....	41

Resumé

Rapporten deler mine personlige perspektiver på udfordringen med integration af muslimer i det danske samfund. Perspektiverne udspringer af min indsigt i, erfaringer med og endelige opgør med islamismens ideologi.

Jeg mener, at grundproblemet er en *loyalitetsskonflikt*.

Mennesker nøjes ikke med at arbejde og spise og sove, som nogle i det gamle Sovjet troede. Mennesker vil være mere, og de vil hævde deres kulturer og deres friheder. Især Islam er en stærk producent af selvbevidste og resistente kulturmiljøer. Heri ligger kimen til en stor konflikt, jeg kalder *loyalitetsskonflikten*. For nok kan der være mange gode dygtige muslimske hænder til jobbene og til læderrattene på taxabilerne, men lige så længe de ikke opfatter Danmark - eller USA, Sverige, Tyskland - som det land, de vil forsvare og beskytte med dets nuværende Grundlov eller konstitution og grundlag, lige så længe vil konflikten ulme.

Rapporten fremhæver forskellige årsager til, at integrationen er løbet ind i store problemer, og jeg udpeger her primært to: 1) at islamismen og de traditionalistiske islamfortolkninger sidder inde med et "magtmonopol", som *forhindrer muslimer i at forholde sig frit og individuelt til deres religion*, og 2) at vestlige demokratier fortsat *mangler en fælles politisk forståelse* for de dynamikker og kræfter, der kendetegner udfordringen med at integrere muslimer.

Jeg kalder islamismens greb om muslimernes frihed for "det skjulte magtmonopol", og ser det som en af de absolut væsentligste årsager til, at muslimer ikke virker frie til at kunne genfortolke deres livs- og menneskesyn. Nok gør mange det i praksis, men de er ude af stand til at forankre deres liv i en legitimerende kilde.

Samtidig er rapporten et opråb til vesten om at skabe et fælles kompromis for at håndtere denne udfordring, før den bliver sværere at overskue i en verden i forandring, og i en verden, hvor anti-vestlige magter kan have vilje og styrke til at disrupte Vestens harmoni ved at give støtte til undergravende miljøer og parallelkulturer.

Men derudover er jeg kritisk over for de islamkritiske stemmer.

Nogle hævder, at roden til problemet skal findes i islam som helhed. Jeg er ikke enig i den generalisering og går i stedet skridtet videre og påpeger præcist, hvor i islam problemet findes. Det findes i min forståelse og baseret på min solide og mangeårige erfaring med at være en del af islams verden, i islamismen. Det vil sige i den politiske ideologi, der bruger islam som grundlag for verdslig magt.

Udfordringen findes ikke i antallet af muslimer, der tilslutter sig islamisk tænkning, men snarere, at islamismen og traditionalismen har et monopol på en

tænkning, som indebærer ideen om et liv baseret på ordret religiøs lovgivning, der skal sættes over retsstatens sekulære lovgivning, som jo er baseret på fornufts- og pragmatismeprincipper. Her er min pointe, at islam aldrig er fuldt ud assimileret i noget samfund, og at muslimer aldrig er faldet helt til i ikke-muslimske kulturer. Med et stigende antal muslimer i Vesten ender det med en konflikt.

Rapporten skelner mellem muslimer og islamisme. Islamisme er en politisk ideologi, imens islam er en religion med mangfoldige kulturer og udtryk, og jeg mener, at muslimer sagtens kan blive en del af demokratiet og et sekulært samfund på den forudsætning, at islamismens magt over det muslimske sind bliver begrænset eller fjernet.

Rapporten giver bud til policy-makers på, hvordan man håndterer loyalitetskonflikten, som især muslimer i dag oplever, i form af principper og refleksioner. Jeg opsummerer til slut en række af rapportens vigtigste pointer.

Ahmed Akkari oktober 2019

Enkelte definitioner

En muslim er i rapporten opfattet som enhver, der enten bekender sig til troen på islams ide om "at Allah er den eneste Gud og Muhammed er Allahs sendebud" eller er født ind i islam og vokset op med den som en "kultur". En muslim kan derfor være religiøst praktiserende eller en kulturmuslim i en palet af utallige nuancer derimellem.

Islamisme er i rapporten udtryk for den politiske ideologi, der bruger islam som grundlag for sine politiske budskaber. Det er en bred betegnelse for alle partier og grupper, hvis mission er at bygge en stat på grundlag af deres fortolkning af religionen. Med Mehdi Mozaffaris ord er islamismen "en religiøst baseret ideologi, som rummer en totalitær tolkning af islam, hvis endemål er erobringen af verden med alle midler" (fra *Islamisme – en orientalsk totalitarisme*, 2013).

I bogen *Min afsked med islamismen* (2014) laver jeg en definition på forskellen på en muslim og en islamist. "Islamisme er en fællesbetegnelse for flere forskellige fortolkninger af islam, som alle påberåber sig absolut monopol på sandheden." Islamister betragter Koranen og en lang række fortællinger om profeten Muhammeds ord og handlinger som Guds fuldstændige og ubøjelige lov for mennesket i alle tænkelige situationer. Dermed er islamismen en fællesbetegnelse for flere forskellige fortolkninger af islam, som alle påberåber sig absolut monopol på sandheden.

Muslimere er langt fra alle islamister, men de kan i varierende grad være påvirket af islamistiske tankemønstre. En muslimsk kvinde, der går med tørklæde, er således ikke nødvendigvis islamist. Men går hun med tørklæde, fordi hun kun derved kan føle sig frelst og betragtet som et bedre menneske, er det udtryk for islamismens påvirkning.

DEL 1 Loyalitetskonflikten

Refleksionerne i denne DEL 1 forsøger at forklare loyalitetskonflikten ved at manøvre sig ud af snæversyn og tunnelsyn, som giver sig udtryk i enten skrækkampagner eller naive forestillinger.

Hvor stor er udfordringen?

Det vakte debat, da PEW Research Center i 2015 lavede en omfattende undersøgelse blandt migranter med muslimsk baggrund og som bekender sig åbent til islam, om deres syn på en række emner. Muslimer skulle blandt andet forholde sig til, om de vil have Sharia i deres oprindelige lande. Her viser det sig f.eks., at der er en positiv opfattelse af Sharia blandt muslimer, der i visse tilfælde er helt op på over 80 procent. Mest overraskende er det at se, at mellem 50-70 pct. muslimer i vestlige lande udtrykker tilslutning til Sharia som vejen frem.

PEW vurderer, at der i Danmark om 30 år vil være 13-15 procent muslimer (mod ca. 5 % i 2007) og at Tyskland, Frankrig og Østrig vil have samme 15-17% procent som del af samfundets struktur.

Det er uundgåeligt at et så stort antal af folk fra en kultur, der har vist sig enormt modstandsdygtig mod assimilation, kommer til at påvirke et samfunds grundlag.

Politisk islam, muslimer og migration fra muslimske lande har i de seneste årtier fyldt de europæiske og nordiske valgdebatter

Der synes at være en stor vildrede om problemets omfang, alvor og dybde. Vi har politiske partier, der fremhæver problemerne med ghetto-børn, moskeer og religiøse prædikanter, og hævder at Islam i sit grundlag bygger på segregation og en hadefuld retorik.

Omvendt er der politikere og forskere, der nedtoner problemerne og hævder, at de er udtryk for social-kulturelle dynamikker og strukturelle vilkår, som minoritetens børn og voksne lever under. Hvem har da ret, og hvor problematisk er det i det hele taget?

Alvoren viser sig i risiko for fordomme og stigmatisering, når man omtaler en befolkningsgruppe under én betegnelse. Ordet "muslimer" er således en fællesbetegnelse for en meget forskelligartet gruppe af mennesker, der har fælles rødder, men som udtrykker dem på en farverig måde meget forskelligt. Blandt mine observationer af tilgangen til muslimsk samhørighed med andre borgere i vestlige nationer synes iagttagelsen af muslimers antal og indflydelse at give to polariserede synspunkter: "det har ingen betydning" og "det har enorm betydning".

Jeg mener, at Vesten tager for let på udfordringen fra de muslimske kulturer i en vestlig samfundsstruktur. Jeg hører og læser ord som: "hvor mange er de?", og "kan de overhovedet udgøre en trussel?", og "hvor mange af vestens muslimer er egentlig farlige

islamister". Disse ser naturligvis størrelses- og magtforhold relateret til Vestens antal og styrke her og nu. Det er altså et øjebliksbillede af en verden i forandring.

Emnet indvandring og modstanden mod indvandrere hænger sammen med graden af arbejdsløshed og økonomisk overskud, idet den vestlige borger ser udsigten til, at fremmede tager hans eller hendes job.

Vestlige debattører taler desuden ofte fra en position, der har givet slip på den blinde tro på religiøs autoritet og delvis glemt religionens dynamiske karakter og påvirkningsevne.

Nogle nationalkonservative taler fra en position af magt. Af en herredømmementalitet, der går skarpt efter at forsvare de vestlige interesser, den vestlig kultur og det vestlige samfund.

Andre taler fra et ståsted, man kan kalde kulturrelativisme. Fra den position, der uforfærdet går ned i øjenhøjde og observerer anderledeshed, som en turist der stopper forbi Tivoli eller en besøgende i zoologisk have.

Begge syn er kraftigt forsimplede og udtryk for ignorance og arrogance.

Der anlægges altså varierende tilgange til islam og muslimer, som svinger mellem at se integrationsprocessen som en evolutionær udvikling, der bare tager tid, og at se islam og muslimer som sekterisk verdensomspændende ideologi, der kæmper om herredømmet.

I mine øjne er frygten for migrationen ikke blot en økonomisk uro for overbelastning af kedlerne i velfærdssamfundene, men også en *kulturel uro*. Vestlige borgere er ved at vågne til et *kulturelt clash*. Ikke blot med det segment af muslimer, der udøver vold og hadsk tale, men også et internt clash imellem sig over emnet.

Uden en afgørende indsats over for islamismen vil vi sandsynligvis se voksende protester, radikaliseringer og modradikaliseringer på den anden fløj, og emnet vil da fortabe sig i det virvar af mindre saglige stemmer. Årsagen til uroen skyldes, at mange ikke ved, hvad de skal stille op med islam, islamisme og muslimer. Alle fløje er engageret i at have en holdning, og alle regeringer har politikker, der skal komme problemerne til livs. Alligevel stiger antallet af voldsofre for islamister, og antallet af flygtninge med muslimsk baggrund udgør fortsat et meget anstrengt emne i debatterne overalt i Europa.

Som jeg skrev i afslutningsreplikken til "Min Afsked med islamismen", en bog, der på mange måder påpeger problemets kerne, så bør udfordringen med islamismen være et fælles nationalt anliggende og ikke en partipolitisk strid!

Jeg mener, at det er en enorm fejltagelse for Vesten at tro, at alle vi med muslimsk baggrund smelter naturligt ind i de nye strukturer i de vestlige lande, hvor vi ankommer. Der er nogle af os, der har nemmere ved at genskabe vores identitet end andre, men i det store hele har næsten alle vestlige lande udfordringer med at integrere muslimer. Det skyldes, at man sætter målet for højt: integration og assimilation er jo begreber, der dækker over varierende opfattelser. Nogle accepterer, at man er integreret, hvis man forsørger sig selv og overholder loven, mens

andre ser integration som den sociale integration. Men er integration ikke også et ønske om at identificere sig med sin nye kultur? Altså er integration også et spørgsmål om identitet.

Hvad der især ryster billedet af den vellykkede integration, er de mange voldsomme hændelser med terrorangreb i flere centrale vestlige lande som UK, Spanien, Sverige, Tyskland, Belgien, Frankrig og Italien, begået af tredje generations migrantefterkommere. Midlerne til efterretningstjenesterne er øget markant over de seneste to årtier. Jeg spekulerer til tider på, hvor længe det holder, før det økonomiske pres på statsbudgetterne gør, at der ikke er råd til at udføre så nøje kontrol med disse elementer. Der var allerede i 2015 historier fremme om, at den franske efterretningstjeneste overhovedet ikke havde ressourcer til at overvåge de mange tusinde voldsparate ISIS-tilhængere i landet. I en verden, hvor globalisering af økonomierne i forvejen betyder, at de stærke erhvervsdrivende etablerer sig i lande, hvor lønnen og skatterne er lave, bliver presset på økonomierne før eller siden for stort til, at det ikke er muligt at holde styr på en stor utilpasset og anti-vestlig gruppe.

Når fanden først er løs, kan han som bekendt trække flere til sig. Det er, hvad jeg med et dystert udsyn ser vil ske for de halvt-om-halvt integrerede muslimer. Når først islamismens stemmer får styrke nok, så sker der en nærmest eksponentiel vækst i modstanden og kritikken mod de vestlige samfund.

Når en sociolog og forfatter som Ruud Koopmans udtaler til Berlingske (den 2. marts 2019), at han efter forskning i integration i over tyve år ikke kan pege på et eneste vestligt land, der har haft succes med integration af muslimer generelt, så har vi et reelt problem.

Han konkluderer så, dog noget vagt og ukonkret, at roden til problemet skal findes i islam. Jeg er ikke enig og vil i stedet pege på islamismen. Den muslimske verden har oplevet fremvæksten af politiske organisationer, der bruger islam som grundlag for at hævde et magtmonopol. Muslimer får ganske enkelt ikke lov til at bevæge sig i retning af personlige valg i værdier eller synspunkter.

Sagen her er at sige, at håbet ikke er ude, og at der er en vej frem, hvis man fokuserer på roden til problemet: nemlig ikke islam, men islamismen, og ikke muslimer men det skjulte monopol, som hersker blandt dem. For kun en tosse af dimensioner - eller en Gud - vil bekæmpe en hel religion, der har 1,3 milliarder følgere verden over, og kun en idiot af dimensioner vil forsøge at kvæle religionens rolle i disse menneskers liv. Dertil er både verden og Gud for store.

Muslimer knytter sig til islams værdier

Assimilation af muslimer er et fejlprojekt, altså et projekt, der er dømt til at mislykkes, og integration af muslimer er en broget succes.

Personligt er jeg dystopisk og ser, at det nemt ender galt, fordi det oftest er instinktivt lettere at lade fordomme og segregation vise vejen i kulturspørgsmål. Jeg er også

dystopisk fordi jeg ser, at Vesten behandler islam med lemfældighed eller arrogance. En arrogance, som har været fatal.

Her er Danmark for ignorant og udviser overdimensioneret selvsikkerhed om, at de kan komme i mål med en kulturel forandring af islam, hvor englændere, franskmænd og amerikanere har fejlet. Om nogen har englænderne haft muslimske områder under sig, og de har altid haft problemer med både muslimer og hinduer. Franskmændene trak sig som bekendt hurtigt fra Nordafrika efter Napoleons indtog dér, og senere kom det franske kolonistyre, hvorom selv de meget assimilerede kolonier i Nordafrika på det seneste har oplevet en stor muslimsk religiøs vækkelse. Nok er staterne sekulære, men de er altid nødt til at holde sig venner med de religiøse stemmer og repræsentanter. Da Tunesiens Bourguiba indførte sekularisme og forbød ramadanen, fastede folk i skjul, og ikke mange årtier efter skød den religiøse følelse frem igen fra fornuftens jerngreb og blev til en del af kulturen

De fleste konflikter skyldes islamismens kontrol med definitionen af "hvad det vil sige at være muslim." I virkeligheden tilpasser en lang række muslimer sig naturligt ind i nye samfund, men de har ingen legitim tolkning bag sig for deres adfærd, og de kommer derfor til kort med en praktisk reform af islam. Mange muslimer bruger ikke rigtig moskeerne i dagligdagen og lytter ikke væsentligt til imamers råd og vejledning. Disse er muslimer af kultur og af baggrund. Selv om de er mange, så er de ude af stand til at påvirke forståelsen eller tolkningen, fordi kulturmuslimer ikke er legitime. Samtidig er der andre muslimer, der mener at have sandheden og prædiker den. De tager islams sandhed og legitimitet på sig og står som repræsentanter for troen. Nok er de ikke sjældent mange, men de har retten til at fortolke og forklare qua deres uddannelse eller religiøse liv. De stifter religiøse foreninger og åbner moskeer for at sprede islam, som de forstår den, og bliver via imamerne og de lærde muslimske ledere kilder til muslimers forståelse og identitet. Dette sker via moskeerne. Er moskeerne præget af en åndelig eller traditionstro fortolkning, som sufier og traditionalister står for, så bliver muslimer i deres omgangskreds og miljø præget af dette. Er moskeerne styret af jihadist eller salafister, så bliver omgangskredsen præget af dette. De største af disse grupper er sufierne og Det Muslimske Broderskab, som ofte har en mere moderat – det vil sige ikke-voldelig - fundamentalisme at tilbyde muslimer og konvertitter, og de vinder derfor større accept blandt religiøse såvel som ikke-religiøse muslimer.

Nu er hverken mennesker eller virkeligheden en sort-hvid størrelse, og det gør livet med muslimer meget tåleligt og til tider frugtbart, som enhver med kontakt til muslimer må vide. Men Islam er en ret uoverkommelig religion uden videre at forandre eller fortolke. Især når man medtager islamismens rolle i fortolkning af islam. Jeg tvivler på, at integrationsarbejdet i dets nuværende form rummer den kulturelle kapacitet til at imødegå islamismens påvirkning af muslimer. Jeg tvivler på, at islam og Vesten vil finde et længerevarende sundt og frugtbart forhold i fremtiden.

Bosnien blev nævnt som et eksempel på succesfuld assimilation mellem muslimer, serbere og kroater, men borgerkrigen i 90'erne viste, at assimilationen var en illusion. En tragisk illusion.

Årsagen til den blodige og tragiske Balkankrig var netop, at serberne i deres fanatisme ikke kunne finde sig til rette med deres muslimske naboer. Havde Bosnien været et sundt eksempel på en vellykket integration og medborgerskab, så var borgerkrigen ikke brudt ud.

Her skal man påpege, at serbernes modstand mod deres muslimske naboer i høj grad viste sit grimme ansigt. Scenariet med Balkan-krigen virker fjernt fra stabile europæiske regioner, og heldigvis for det, men er det utænkeligt, at den massive og synlige tilstedeværelse af muslimer i Vesten ikke på sigt vil afføde samme reaktionsmønstre?

Ikke engang det berygtede jerngreb i Kina og Sovjet fik fuldstændig assimileret muslimers identitet, hvilket man ellers skulle tro, når man ser på disse landes historiske modstand mod islam. I Moskva er der en stormoske og en mufti. England har for længst accepteret, at muslimer skal have lov til at have deres identitet og religion med sig. Selv USA, den store smeltedigel for kulturerne, har i dag en stor gruppe muslimer med en markant stemme og identitet. Senest et kongresmedlem med et klart islamisk symbol i form af et tørklæde. Det betyder, at assimilationsindsatsen har været en fiasko og vil forblive det, med mindre man naturligvis tyer til ekstreme metoder, som Kemal Atatürk gjorde for at sekularisere Tyrkiet og rydde den gamle religiøse påvirkning væk fra det offentlige liv. Atatürk forbød skæg, slør og selv den røde turban, og han omdannede det religiøse sprog til moderne tyrkisk. Alligevel gik der kun 40-50 år fra den massive undertrykkelse af al religiøs symbolik til, at Islam oplevede en ny opblomstring, der i dag er meget synlig i Tyrkiet. Præsident Recep Tayyip Erdoğan har genindført de religiøse symboler og givet moskeer og imamer deres gamle status tilbage. Pointen her er, at selv ekstreme metoder har slået fejl.

I 70'erne var der ingen synlige Hizb ut-Tahrir-forsamlinger i Danmark, mens de i 90'erne blev et synligt fænomen, hvor man så 2. og 3. generations unge muslimer, født og opvokset i Danmark, komme og hylde deres principper. Således kan man følge udviklingen for salafismen, jihadismen og Det Muslimske broderskab. Da jeg kom i moske i slutning af 90'erne, var udviklingen allerede i gang, og jeg husker de første ungdomsmøder, der blev holdt diverse steder for at styrke unge muslimers tilknytning til islamismen.

Jeg er urolig for, at det faktum, at assimilation og integration ikke kan lade sig gøre, vil give bagslag på sigt: først i en massiv frustration over fejlslåede integrationsindsatser og næst i en bølge af vrede og had, der allerede i dag viser sit ansigt ved angreb på muslimer eller iscenesættelse af sådanne angreb, som med Breivik, der angreb norske AUF'er med det formål at give muslimer skylden. Man kan lige så godt indse, at islam og muslimer er en mangfoldig størrelse, der forvirrer og er svær at sætte over en kam, og at den føder en mangefold af kulturer, der er resistente og i alt fald levedygtige.

Skal vi så vente på det *clash* eller er der håb om forandring og tilpasning?

Tilpasningen er naturligvis vejen frem, og brobygning er mulig for en periode. Dybt inde ved jeg, at islamismen modarbejder samhørigheden med Vesten - også når den prædiker forståelse og demokrati - og at den fremavler et modtryk, der viser sig i terror, bander og politiserede grupperinger. Den viser sig i en kynisk spekulation i at få indflydelse på den politiske magt, ikke fordi den tilslutter sig det demokratiske liv, men fordi den derigennem forsøger at blive stærk nok til at overvinde det. Forskere, der ikke ser nogen forbindelse og bruger deres position til at skabe en illusorisk opfattelse af mangel på årsag-virkning mellem bander, anti-imperialistiske bevægelser, anti-israelske grupper og islamisterne, bør gå deres forskning efter. Måske er de blot ikke i stand til at beskrive virkeligheden, som de ser den, af frygt for stemping og fratagelse af deres forskningsmidler. Man kan spørge, hvor vidt sådan en tilstand tjener vestens fremtid - og oplysningens fremtid!

Sker der en stadig fremgang i tilslutningen til islamiske ideologier blandt europæiske muslimer, så alt tyder på en kommende konflikt mellem to verdenssyn.

Både mellem islam og Vesten er der en konflikt, men også muslimer imellem, som Egypten i 2013 var et eminent eksempel på. Her vandt den islamiske bevægelse, primært ledet af Det Muslimske Broderskab, stor tilslutning til at vælte præsident Mubarak og indsætte en ny statsledelse med et islamisk præg. Selv om egypterne ønskede frihed fra undertrykkelse, så brugte det islamiske parti anledning til at anspore en forandring efter islamiske forskrifter, men folk vendte sig kraftigt imod den islamiske leder Mursi og fik efter blodige optøjer og gadekampe væltet ham.

Man kan spørge, hvordan det er kommet dertil? Jeg ser to stærke forklaringer:

- 1- "Al-Dawa Al-Islamija" - har haft succes med sin overtalelse af muslimer gennem kontrol med moskeer, centre og forsamlinger.
- 2- At muslimers splittelse mellem europæisk og asiatisk kultur gør det vanskeligt for mange at skabe en holdbar identitet, og dermed søger mange en forsimplicering af synet på livet ved at tilslutte sig islamiske værdisæt. Her kan man spørge, hvorfor de ikke i stedet tilslutter sig vestlige værdisæt. De gør de ikke, fordi de har en kultur, som de er bundet til som en sandhed fra himlen og en ære på jorden.

Er man én gang muslim, er man for evigt muslim. Man kan ikke vælge andet uden alvorlige konsekvenser på liv og lemmer eller kulturelt og socialt. Der er endog juridiske konsekvenser af at vælge islam fra, efter at man har været muslim. Herom er Koranen meget tydelig og direkte. Koranens gud tilgiver ikke apostasi eller frafald og ser det som højeste grad af forræderi. På det grundlag bygger muslimske landes konstitutioner og retspleje, og på det grundlag bygger muslimer deres relationer til hinanden og andre. På den måde virker islam som en ufattelig stærk kraft, der holder folk på "den rette bane" – islam.

Men islam er ikke helt nogen uforanderlig størrelse, for historien og nutiden viser, at islam er fortolket ind i sine omgivelser og sammenhæng. Det fører til diskussion af, om islam kan forenes med sekulære samfund, hvilket jeg vil omkring i det næste, for hvis det er muligt, så er der jo en vej frem mod brobygning og sameksistens. Det mener jeg, at der er håb for, men der er også hindringer i vejen for sådan en sameksistens.

Islam og sekulære samfund

Om islam i det store og hele kan forenes med sekulære samfund, er et udbredt spørgsmål. Sammenhængen med denne teksts løsningsforslag er tydeligt. Hvis islam kan forenes med sekulære demokratier, så kan muslimer integreres, måske med tiden transformere deres syn på verden. Samhørigheden bliver en realitet. Hvis islam derimod ikke kan forenes med de sekulære samfunds principper, så betyder det en fortsat ufordøjelighed af værdibrydninger mellem en totalitær og en sekulære samfundsorden.

Mit svar er et tøvende ja, for principielt er islam ikke anti-sekulær. Evidensen for det findes i de mange publikationer, der bruger islams kilder som brobygning til det sekulære

livssyn, til ideen om menneskerettigheder, sikring af friheder, ligestilling og universalisme. (Her bl.a. Abdolkarim Soroush, Khaled-Abu-Fadl, Reza Aslan og John Esposito). Det viser, at de muslimske kilder rummer plads til udvikling og forankring i humane universelle principper.

Islam som religion har en række træk, der gør, at den kan forenes med tanker om humanisme og sekularisme, hvis det personlige valg og fravalg bliver muligt, og hvis statsaffærer adskilles fra religiøse bindinger.

Den tanke forudsætter naturligvis, at det er muligt at tænke islams mange gode værdier i en ny sund kontekst for at samfund med frit tænkende muslimer kan fungere. Her halter friheden dog en del af den enkeltstående årsag behandlet i teksten her, at islamismen har et stærkt monopol over muslimers tænkning og indstilling. Et monopol som muslimske stater støtter eller funderer deres lovgivninger på.

Men det er ikke umuligt. Hvor der er menneskelig vilje, er der vej, og hvor humaniteten trækker på fornuftens evne til at nytænke, er der forandring. Ideen gælder også for islam og muslimer. Der er en række tænkere og intellektuelle, der bærer lysfaklen på den vej, herunder den afdøde egyptiske intellektuel og forfatter Nasr-Hamid Abu-Zeid.

Problemet hos den muslimske minoritet i Vesten ligger i friheds- og samvittighedsforståelsen. De tør ikke være selvstændige, når det kommer til religiøse spørgsmål. Det tør de ikke, fordi det er den stærke religiøse og kulturelle elite, som styrer forståelsen og stiller sig som selvvalgte repræsentanter for muslimerne.

Nytænkning af islam i en sekulær kontekst afhænger derfor af den enkeltes kulturelle dannelse og identitet. Ved en legitimering af direkte og fri tolkning for enhver, der kan præsentere et funderet synspunkt, kan den frie tanke få lov at leve. I fri ret til individuelt og i grupper at opponere mod autoritetens krav på lydighed.

Individualisme og sekularisme er de to stærkeste opponenter til islamismens kollektive totalitære og autoritære træk. (Professor Mehdi Mozaffari dokumenterer disse træk i sin bog *Islamismen: en totalitær orientalisme*, 2013).

En muslim kan være religiøs humanist, hvis denne formår at slippe ud af islamismens og traditionalismens monopol på tolkning og syn. Det kræver en forståelse for muligheden i frit at kunne definere egne grænser.

Islamismen har det problem, at den ud fra sine ortodokse dogmer og fastlagte sandheder ikke kan tillade sig at acceptere forskellighed og fællesskab i en demokratisk forstand.

Demokratisk sind og værdigrundlag er ikke som udgangspunkt i krig med tro, så længe troen ikke bliver brugt politisk eller ideologisk. Netop sammenkoblingen mellem politik og religion er udbredt i islamismens doktriner. Som eksempel kan vi tage tanken om medborgerskab.

I det danske samfund er en skinhead, en muslim, en hindu og en ateist som udgangspunkt lige borgere i Danmark med samme grundlæggende rettigheder og pligter. Men

islamismens lovgrundlag vil se dem som borgere af første eller anden grad eller slet og ret afvise deres frie valg.

Hvad med filosoffer som står med tvivlen og taler åbent om den? Islamismens selvforståelse betragter disse og ligesindede som en trussel for religionen.

Hvilken mulighed er der for, at en person frit udtrykker sig i kunst og teater? Der vil ikke være plads til religiøs satire, ballet og dansescener for piger eller muligheden for at afbilde et menneske nøgen eller halvnøgen for måske at udtrykke noget ved det.

Enhver skal principielt kunne vælge frit at møde verden gennem udtryk af enhver art uden at lade sig binde af disse tolkningsrammer.

Den tyrkisk-amerikansk Timur Kuran er forsker ved Duke University, og han ser måden, muslimer dyrker islam på, som en konsekvens af den islamiske verdens forfald (ifølge Ryan Smith i Critique 9. Maj 2018). Der er i selve islam plads til fortolkning og frihed, men ofte er det sociologiske samspil mellem mennesker i samfundet den store årsag til mangel på fritænkning. Han påpeger i tråd med denne teksts argumentation, hvordan bogstavtro fortolkninger i mange samfund får forrang over metaforiske meninger i teksten, og hvordan Østens autoritære struktur opdrager muslimer til at være loyal over for autoriteten, som bestemmer den kollektive linje for religiøs praksis, og hvor individets tanker og holdninger uanset ideens stærke fundament må vige. Det er svært for mennesker, der er vokset op med at skulle adlyde de ydre rammer under advarsel om straf at forholde sig med en indre samvittighed til livets mange valg og selv medvirke til at træffe beslutninger.

Det er en form for bevægelser, som har alternativer, påpeger Timur Kuran, men nytænkere forbliver isolerede og udskammede og udgør ingen trend i opposition til den autoritære kollektivismen. Der er plads til at se mennesket som myndigt og udstyret med en "indre vejviser" givet af Gud til at skelne godt fra skidt og til at tage stilling. Men stillingstagen forbliver oftest inaktiv, og mange overdrager deres ret til autoriteter uden kritisk vurdering. Med tiden ender selv det at udtale sig kritisk på linje med at være blasfemisk og dermed farlig.

Det er derfor svært at tale om integration, når friheden til at tage stilling er frataget den enkelte, og når psykologiske mekanismer bliver heftigt anvendt til at skræmme mennesket fra at tage individuel stilling. Det bliver præsenteret som en måde at følge Satans spor, sine egne lyster og at gå i vildfarelse. Den trygge havn er hos autoriteterne, som om de er frie for Satans påvirkning og at følge egne lyster. Da de er mennesker, og vi ved, at de ikke er frie for sådanne påvirkninger, da bliver deres overtagelse af tolkningsretten fra individet et magtinstrument over sinde og sjæle. Et magtinstrument, der er udpræget usynligt og oftest skjult under gode intentioner og "de rene sjæles" gode viljer.

Kan medborgerskab og fællesskab i det humane lade sig gøre? Islamismens tolkning kan ikke tillade accept af minoritetsgrupper som eksempelvis homoseksuelle og ateister. Accepten af disse som mennesker først burde gå forud for enhver anden betragtning. Menneskets basale rettigheder bør ikke tilsidesættes af nogen religiøs lov.

I relation til demokrati og ægte tolerance vil et individ kunne leve med åndsfrihed, mens islamismen ikke kan tillade, at eksempelvis religiøs bespottelse eller satire kan få frit udtryk i kunstnerisk sammenhæng. Vi taler her om udtryk som med et formål sætter alt til debat. Langtfra alt er til debat ifølge islamismen, men muslimerne bør i et sekulært samfund kunne acceptere, at alt er til debat uden at føle sig på kant med egen overbevisning.

Kan man som muslim vælge indhold og måder, man som praktiserende udfører ritualer på? Islams traditioner sætter nogle faste rammer for, hvad en muslim skal udøve af ritualer og hvordan. Man skal bede så mange gange og bestemte måder og med bestemte regler. Man skal faste efter bestemte mål og regler. Man skal gå klædt efter bestemte mål og regler osv. Heri ligger tolkninger af religiøs lov, som en muslim skal kunne forholde sig til personligt og frit. Dette kan kun ske ved en velfunderet frigørelse fra islamismens ensretning.

Muslimer er ikke en kopi af islams teoretisk tanke eller samfundssyn. Ja, muslimer er andet, end hvad man læser om islam på skrift, og de kan forme livet divergent og delvist uafhængigt af de faste ortodokse rammer, så længe der er konstitutionel plads til det i samfundet.

Dette optimistiske og meget nødvendige synspunkt har **to udfordrende forhold**, der gør det mere kompliceret "at blive kulturet demokratiseret".

Det ene udfordrende er sagen om "reform af islam som tankesystem", hvilket er et meget debatteret, men fortsat aktuelt emne både i den muslimske og vestlige verden. Uden at dvæle for længe ved en redegørelse af pro- og contra meninger eller tale om de brydninger, som finder sted blandt muslimer vedrørende en reformistisk tilgang til islam, og hvad den så indeholder, så nøjedes jeg med et sigende eksempel fra dokumentarfilmen "Ijtihad"¹. Den er produceret af Nancy Graham Holm og rejser spørgsmålet om, hvem der kan tale på vegne af muslimer og foretage ny-fortolkninger. Nancy Graham interviewer nogle udvalgte kendte om emnet, herunder progressivt-tænkende muslimske feminister som Mona Eltahawy og Tehmina Kazi. Filmen fik blandt andre Ajmal Masroor, en hovedtalsmand for større muslimske miljøer i London, til at skrive et fyrrigt og ærligt online-brev, der er blevet gengivet og kommenteret i artiklen i magasinet "New Humanist". Han opponerer imod, at tolkningen kan foretages af personer, som de nævnte kvinder, uden at have traditionerne i orden. (Komplet interview og gengivelse af dette brev hos Terri Murray – Tuesday, 10th June 2014 publiceret i New Humanist, A quarterly journal of ideas, science and culture.)

Under titlen "At reformere eller deformere" forklarer Ajmal Masroor sit synspunkt ved at påpege, og jeg opsummerer her, at ijtihad skal foretages af eksperter og lærde, og at de udvalgte talsmænd for en åben reform af islam er mindre indflydelsesrige udskud på stammen, der ikke engang har viden nok til at forholde sig, og at der skal opfyldes personlige og sociale parametre, før en person får lov til at forholde sig til tolkningen af islam. Individet er drevet af ego og vil ofte fortolke i overensstemmelse med egne lyster og behov, mens de overser det kollektives tarv, pointerer Ajmal Masroor, i en holdning, som jeg genkender fra andre sammenhænge. Han skriver endvidere, og jeg gengiver igen frit opsummeret, at Gud har givet de faste kriterier og rammer for menneskelivet, og det er ikke op til individer at udpege sine værdier for sig selv. Værdierne skal komme fra en ufortolket og ren kilde. Her gengiver

¹ Ordet Ijtihad betyder "tolkning" eller "udledning" af en forståelse fra kilder. Filmen bruger den arabiske titel for at markere sit budskab om, at der er brug for en ny slags tolkning.

Ajmal Masroor en række koranvers, der bekræfter dette synspunkt, og som jeg genkender fra andre islamiske lærdes tænkning. Masroor skriver så, at islam sætter rammen for straf, efter hvad der almennyttigt, hvilket får Terry Murray til at undre sig over, hvad parametrene for tolkningen af, hvad der er almennyttigt så egentlig er, og om man kan inkludere lærdes holdninger, og hvad der vil tilfalde de kritikere og modstandere af denne almennyttige lov, som Masroor mener skal hæves over personlige synspunkter. Terry Murray skriver i respons:

"Masroor explicitly states that society must be free and not ruled by illegitimate governments, dictators and despots. Would he also include the ulema²? Or shall we assume that they can never be illegitimate, dictatorial or despotic? Why should we accept the belief that they alone are immune from corruption, fallibility, and despotism?"

Filmen af Nancy Graham påkaldte også en respons til Ajmal Masroors afvisende holdning i et åbent brev An Open Letter to Imam Ajmal Masroor from Akmal Safwat, M.D., co-founder of Democratic Muslims of Denmark.

Her skriver Akmal Safwat så:

"Early Muslim scholars did their best to interpret the Qur'an and Sunna through consensus, analogy and ijtiḥad. They presented their results to us as Islamic fiqh and shari'a laws. But history matters. In a world that was and is continually changing, this process should have continued. Ultimately, human reason is the test of whether anyone should follow divine directives, since human beings decide which ones are indeed "divine", "good", "just" or "holy". To abdicate responsibility for this, by pretending that Allah appointed some sub-set of men to represent Him on earth, is a formula for autocracy, not religion."

Jeg synes, at filmen og reaktionen mod den, samt Terry Murrays respons fint indkapsler dilemmaet: Kommer reglerne oppefra og kan ikke betvivles eller aktivt indstilles, eller er det en gennemgående menneskelig sag at forholde sig til etiske og moralske spørgsmål om livet? Det afspejler også det problem, som Vesten står med i kraft af eksistensen af muslimske miljøer med ikke-reformerede tanker.

Det andet udfordrende forhold for en demokratiseringsproces er, at vestlige politiske partier, i takt med islamismens indflydelse i vestlige muslimske kredse, henvender sig til dem for at vinde flere stemmer, og indgår derfor uheldige alliancer med kræfter, der i virkeligheden i en eller anden grad forkaster det etablerede system.

Problemet er ikke, at politiske partier henter stemmer blandt islamistiske organisationer og deres bagland, som ønsker Danmark under et præstestyre, men dilemmaet er, at de ved at søge islamisternes stemmer, tillader at de, som ønsker og plæderer for, at Danmark skal islamiseres, kan styrkes. De indfrier de krav og ønsker, som gør, at disse grupper får mere indflydelse, og det er et demokratisk dilemma. Den samme slags dilemma, som hvis man søgte en nynazistisk, fascistisk eller stalinistisk gruppes stemmer.

² Ulema er en arabisk betegnelse for "lærde".

Kampen for et frit muslimsk udtryk for den enkelte, der så forener sig med dansk dannelse og åndsfrihed, er kun mulig, hvis islamismen greb over sind og sjæle indskrænkes. Det kræver ikke, som nogen vil sige, et overgreb mod tolerancen, men netop et indgreb mod et allerede eksisterende overgreb fra islamismens side mod den enkeltes mulighed for fri personlig tilgang til islam.

Det er ikke intolerant at gøre noget ved miljøer som de islamistiske. I virkeligheden er det netop vold på individets frihed til valg og fravalg, man bekæmper. Altså, islam er en tro med rige muligheder for tolkning, mens islamismen binder individet til dets særlige syn på islam. Islam er åben for udtryk, mens islamismen kræver monopol.

Om dette monopol vil jeg fortælle ganske lidt i det følgende for at komme til konklusionen om, at vejen frem – såfremt der skal være en vej – er at fokusere på islamismens politiske indflydelse og indskrænke dens magt over muslimer ved at skabe modvægt til dens budskaber.

Det islamiske magtmonopol

I mit eget opgør med islamismen er jeg nået til den forståelse, som jeg fremhæver i bogen "Mod til at tvivle", at der er tale om et "magtmonopol", der forhindrer folk i at finde vejen til personlig frihed. Der eksisterer en kamp om definitionen af islam, som har sine rødder i islams tekster og virke. En vigtig årsag til, hvorfor islam og islamisme er en udfordring for vestlige kulturer, er nemlig "det skjulte islamiske magtmonopol", der egentlig udspringer af islams egne kilder.

Islamister mener, at dem, der følger den hellige lov – samlet betegnet som shariaen – har en særlig ophøjet position i verden. Overbevisningen om, at Koranen og de øvrige tekster rummer et guddommeligt og entydigt svar på alle livets spørgsmål, giver udfordringer i det daglige. Da teksterne er nedfældet i kompliceret sprog for mange hundrede år siden og mangler direkte omtale af moderne problemstillinger, er der plads til fortolkning. Den bliver foretaget af en lang række skriftkloge og eksperter, der på baggrund af omfattende studier udlægger Guds ubøjelige lov i alle situationer. Om så det så drejer sig om brugen af jeans, boliglån eller selvmordsbomber.

Islamismen er mange grene, nogle militante, andre mere åndeligt fundamentalistiske, men til fælles har de det mål, at islam skal dominere samfundets retning og valg. De er på en mission om at skabe forandring baseret på deres tolkning af sharia. Dette kan man læse i flere islamiske gruppers grundlag og skrifter (Se: Det muslimske Broderskab; Hizb-u-Tahrir; ISIS; og salafismen).

Når de fleste muslimer ikke er islamister, hvordan kan det så være, at de ikke dominerer billedet med deres liberale og sekulære holdninger. Det skyldes ifølge min erfaring to forhold:

Et - det islamiske magtmonopol, som jeg har beskrevet i et langt tekststudkast.

To - at de fleste muslimer ikke er toneangivende i forhold til definitionen af islam. Det er med andre ord ikke et demokratisk forum, hvor flertallet sætter retningen.

Der findes ikke noget sted i verden, hvor muslimer er kommet til og har opgivet islam som tro eller forandret deres kultur så radikalt, at de tilpassede sig normerne og værdierne i det omkringliggende samfund.

En del af forsvaret for tilslutningen til islamismen vil lyde, at muslimer ikke ser modstrid mellem et ideelt vestligt samfund og et islamisk ditto. Det var en forestilling, jeg selv gik med i mange år som studerende, som prædikant, som lærer, som cand.pæd. og som aktør i samfundet. Mit syn var klart båret af den kognitive dissonans, at sharia blot er den perfekte model for det moderne styre, som Vesten i forvejen lever op til, men mangler at fuldende. Ja, på den simple logik består islamismens greb om sindene.

Heldigvis er mennesker ikke som en stor granitblok eller uassimilerbar masse. For selv om kulturer virker resistente, er det anderledes med mennesker. Beskuer man problematikken i individets øjenhøjde, så virker det til, at der er andre perspektiver, som giver håb om forandring og sameksistens. Dem finder vi i individers evne til tilpasning og transformering. Nu er mange med muslimsk baggrund slet ikke til fare for deres omgivelser eller potentielle terrorister, men flygtninge med en anden kultur, som de delvist eller helt står ved.

Udfordringen med muslimers tilslutning til islamisk tænkning skyldes, at det er en tænkning, som indebærer en dominerende stat baseret på religiøs lovgivning, der skal sættes over retsstatens sekulære lovgivning, som jo er baseret på fornufts- og pragmatismeprincipper.

Hvorfor virker det fjernt for nogle, at det vi så i Iran, Pakistan, Egypten, Tyrkiet, Algeriet og Sudan ikke også skal gøre sig gældende på sigt på europæisk plan? I disse lande er muslimer efter de seneste to hundrede års sekularisering slet ikke islamister. Alligevel lykkedes det den politiske islam på 3-4 årtier at vinde så massiv opbakning, at den kom til magten og skrev forfatningerne til disse lande om.

Der er generelt stor optimisme og tiltro til, at mennesker kan tilpasse sig og gradvist forandre sig, hvis deres socioøkonomiske vilkår understøtter det. Det kunne også godt ske, hvis ikke muslimer lod sig påvirke af en politisk udgave af religion, der skaber splid og splittelse. Det er ikke et spørgsmål om, hvor mange, men om hvem, der har retten til at definere, hvad det vil sige at være en ægte muslim. Jeg har oplevet det i de forsamlinger, hvor politiske islamiske partier har en udpræget central plads iblandt muslimerne, at de nærmest ukritisk definerer islams syn på verden. De almindelige muslimer protesterer i alt fald ikke imod politisk islamisk retorik og tanker, så det bliver synligt, at de vil noget andet.

Vi må spørge, hvorfor folk ikke har nemt ved at tage det vestlige livssyn til sig, eller hvorfor de tilslutter sig mere ekstreme grupper? Det skyldes også en følelse af utilfredshed og utilstrækkelighed.

Det jeg i dybden bestrider, er det skjulte greb, som det usynlige religiøse monopol i islam har over den enkelte muslim. Alt imens muslimen ser sig selv som fri for undertrykkelse og i ét med troens essens, er muslimen underlagt et jernhårdt greb om sit liv og sine handlinger.

Et postulat i denne tekst er, at Islamismen bygger dets program på islam og tager muslimer til indtægt for dens syn og virke.

Gennem påvirkning af muslimer ved at skrive sig ind i den enkeltes sind med totalitære 'sandheder', så formår islamismen at holde folk fast og derefter gradvist nå ind til deres bevidsthed med den særlige tolkning, som den repræsenterer.

At mange muslimer ikke opponerer, skyldes den manglende evne til at skelne forståelse af tro fra indoktrinering af den. Det er i dette manipulationstræk, at muslimer bredt optager islamismens syn og metode, i troen på at det er troens sande forståelse.

Unge muslimer, der går til fester, og piger, som klæder sig pænt efter eget valg til et bryllup ser ikke et problem i deres forhold til tro, før islamismen og traditionerne begynder at påvirke dem med ordrer og forbud om måden at klæde sig eller feste på. Det sker ved at prædike frygt for, at de ikke er velset i Guds øjne, og at de ikke lever som "ordentlige muslimer". Det er her, at unges forståelse for forholdet til islam skal kunne gøre det personlige valg mere frit.

Man skal kunne leve så frit som muligt med tro uden at blive indoktrineret af en bestemt tolkning i en bestemt retning. Kun heri er rummeligheden tilstrækkelig til at møde verden uden fordomme og dogmer.

Man bør diskutere, hvor meget loven har lov til at fylde over for det åndelige. Islamismen har en regel om, at hvis du afviser én lov eller dele af den, så har du afvist hele loven! Jeg må insistere på, at der er mulighed for at se grundlæggende anderledes på dette og dermed frigøre individet fra islamistgruppens ensretning.

En opsummerende gentagelse er på sin plads her: Hvad jeg siger, er, at Islam rummer kilder, der giver en muslim frihed til at forholde sig ud fra det humane og demokratiske. Islamismens magtmonopol over flertallet – fordi de sætter sig på ideerne i foreninger og i moskeer – gør, at enhver tolkning, som divergerer fra deres, bedømmes som værende ukorrekt og ureligjøs.

Uden islamismen kan islam finde sig i demokratiske principper og tillade en muslim fuldt ud at omfavne dem som gyldige.

Islam er derfor en tro, der udtrykker mange mulige standpunkter, mens islamismen kræver skjult og udtalt monopol på islams udtryk, og den går efter enhver, som forsøger, at tolke uden for dets rammer.

Et ofte hørt argument er, at det for muslimer er et spørgsmål om en "demokratiseringsproces", hvor traditionel religion, og især dens politiske gren, islamismen, mister sit greb om folks liv.

Fokus på islamismen

For over ti år siden foretog jeg et opgør med islamismen som politisk ideologi, og jeg valgte, med udgangspunkt i min egen fortælling at afdække islamismens mål. Målet med bogen "Min afsked med islamismen" var bl.a. at skabe oplysning og komme ideologien til livs. Det gjorde jeg af mange grunde, men især fordi den politiske stemning i Vesten har forværret sig, efter at islam, muslimer og islamisme er kommet på stort set alle europæiske nationers dagsorden. Islamismen modarbejder integration af muslimer med sin aktive missionering, og fordi islamismen med sin palet af mere eller mindre fanatiske og ekstreme grupper skaber en tumor i det offentlige samfund, så må nogen komme dens agenda til livs. Læseren skal her netop ikke forveksle islamisme med islam eller med muslimer i det hele taget. Islamismen har medvirket til radikaliserings af europæere på yderfløjene og har skabt et øget populistisk folkeligt krav om løsninger. Den har også efterladt sig et spor af angst og fordomme mod ganske almindelige muslimer. Roden til forfejlet integration kan spores til islamismens påvirkning af muslimer og vesterlændinge. Årsagen til den ekstreme fokusering på muslimer og fremmede, og ikke mindst den udprægede angst og tilbageholdenhed for dem, kommer af, at islamismen har sat sine spor i vestlige samfund de seneste mange årtier. Med både vold og terror (se Douglas Murrays bog "Europas undergang"), og med arbejde på politisk infiltrering (se Lorenzo Vidinos "The new muslim brotherhood in the west") har islamismen forandret muslimers tilgang til vesterlændinge – ja, til ikke-muslimer generelt.

Islamister, og folk påvirket af islamismens måde at tænke på, antages at være højst mellem 20-30 pct. af alle muslimer, så de er egentlig en minoritet. Det baserer jeg på de antal medlemmer i foreninger og moskeer, der har tilknytning til islamiske folk. Men det er forkert at se på antal alene, for det drejer sig mere om, hvem der bestemmer. Islamisk tænkning er ikke stærk i kraft af antal, men som følge af et tolkningsmonopol, der samtidig er skjult.

En muslim har ikke ret til, uden en særlig status, at fortolke troens kilder selv, og er konsekvent underlagt en autoritet. Den særlige status gives for at være kyndig i sin viden og have den rette indstilling, to faktorer der til sammen danner autoritetens magt. Men både den proklamerede viden og den givne respekt bygger på overført status, der er givet fortolkningsautoriteten fra samfundets institutioner som universiteter og politiske forsamlinger.

Det er samtidig årsagen til forfejlet integration af muslimer i Europa og Vesten. Derfor er forståelsen af det skjulte magtmonopol i islam egentlig ikke bare den afgørende faktor for integration, men for frihed blandt muslimer i det hele taget. Ikke frihed fra religion eller tro, men fra magtmisbrug og udnyttelse.

Jeg ser, at islamismen som politisk ideologi er skylden i al den ballade. Fjern islamismens påvirkning, og kilden til fordrejning af muslimers tanker hen imod fanatisme og ekstremisme vil fortabe sig. I takt med at det fortaber sig, vil debatten også aftage, og derefter vil forholdene formentlig normalisere sig.

Problemet er netop ikke mennesker fra andre kulturer eller egne af verden, men hvad de bærer med sig af kulturelle værdier, og hvor meget de i de værdier er åbne for forandring og adaptation af nye værdier. De åbensindede finder sig bedre til rette i nye miljøer end de angste for forandring og påvirkning, og hvor der er for mange afvisende mennesker af påvirkning og nytolkning af deres liv og tro, vil der være en udfordring. Heri ligger kimen til konflikten, der

udklækker hadtale, naivitet, racistiske reaktionære og hippieskøre modreaktionære og enorme frustrationer.

Man kan indvende, at en ideologi på ingen måde har magt og kraft til i stor stil at ensrette mennesker i sådan grad, at de bliver hjernevaskede til underkastelse. Nej, naturligvis ikke. Men jo, islam er præget af at muslimer i mindst et århundrede stort set ikke har oplevet fritænkning og kritisk tænkning. Hvad Vesten kender som renæssance- og oplysningstidens frigørende processer for mennesket fra religionens dominerende fortolkningsmagt, er ikke indtruffet i muslimske samfund. Man kan fint sige, at mens vestlige borgere ofte er i et post-religiøs autoritær fase i tænkningen, så er muslimer i en pre-sekulær og menneskerettighedshyldende fase.

Oplysningstidens strømninger har båret mange europæere væk fra den blinde accept af religiøse autoriteters lovgivnings- og tolkningsret. Som følge deraf synes det en kendsgerning, at stærk central religiøs autoritet er passé, en historisk epoke som mennesker har frigjort sig fra. Hvad der er åbenlyst en levet dagligdag for en vestlig borger omkring skellet mellem religion og stat, politik og tro, forventes at gøre sig gældende for andre kulturer i verden.

Samtidig er mange af disse muslimer vokset op med en autoritær kultur, og det betyder, at de er vant til mere indskrænkende livsformer. Derfor er frihed under ansvar svær for mange at håndtere.

Om de nogensinde optager disse værdier, og om disse er universelle eller partikulære, er en længere drøftelse mellem akademikere, som hører til et andet sted. (Se fx. bøgerne af Olivier Roy om islam og islamisme.)

Man kan med rette spørge, hvorledes det kan lade sig gøre i en post-religiøs tidsalder, hvor sekularisme - og endog ateisme - er stærke tanker i samfundet, og hvor selv kristendommen og jødedommen er kraftigt udfordret på egne hjemmebaner, at man kan have sådan en religiøs kontrol blandt muslimer i europæiske samfund? Det kan som udgangspunkt heller ikke lade sig gøre, men det er ikke desto mindre, hvad der sker! Der kommer en afgørende faktor ind i billedet, der forstyrrer et ellers potentielt drømmescenarie for muslimske gæstearbejdere, der adapterer til vestlige kulturs forståelse og bliver en del af samfundene.

Den faktor er det islamiske magtmonopol over tolkningen af livet. Islamismen er skyld i dette ved a) at have et anderledes sæt tanker, der er i en øget grad af disharmoni med en del principielle værdier i vesten, b) at have evnen til at kontrollere muslimers tænkning.

Efterhånden er det begyndt at dæmre for vestlige politikere og skribenter, at mange muslimer forbliver passive og tavse over for islamismens erklæringer og holdninger – både de voldelige og de mere politiske af slagsen.

Islamisme er en udfordring for Vesten pga. tre afgørende faktorer:

- a- at den baserer sin politik på principperne fra en verdensreligion, hvilket gør, at den kan manøvrere mere snildt og smidigt mellem muslimer, så den i sidste ende ikke stagnerer eller bliver isoleret. Af den grund ser vi, at muslimer, ofte uvidende om, hvad de siger ja

til, finder sig selv som uvildige repræsentanter for politisk islamisk tænkning, så som ideen om at det er umuligt og en syndig handling at adskille politik og religion i islam eller at sharias lov er entydig og altid for menneskets bedste, eller at Allah kræver lydighed over for autoriteterne, der har viden om islam. I alle disse og lignende sammenhænge, sniger islamismens tankesæt sig ind blandt almindelige muslimer, og tilslører sig i de mere kendte og almene moralske regler, som islam bygger relationen til Allah og Mohamed på.

- b- At den er fundamental urokkelig på sine principper om, at Islamisk lovgivning henter sine kilder primært fra shariaens ordlyd og kun sekundært fra fornuften og de humanistiske princippers gyldighed. Det betyder, at hvor sharia strider mod en human lov eller et fornuftsprincip eller en pragmatisk konsensus af en art, så hævdes shariaens ord over disse. Det vil sige, at den bruger moderne og traditionelle metoder til at nå sit mål, som er herredømme i islams og Allahs navn. Det er erklæret højt og helligt af bl.a. salafismen, Det Muslimske Broderskabs stifter Hasan Al-Banna, Hizb-Al-Tahrir og Dawa-gruppen.
- c- at islamismen opererer med et magtmonopol, der indebærer elementer af missionering og sanktionering af sine tanker og holdninger i kilderne. Islamismens monopol bruger voldsmandens veto som argument, når de dialogske argumenter slipper op, hvilket giver den en stærk kontrol og indflydelse over sjæle og sind.

Islamismen og dens evne til at fastholde et magtmonopol over muslimer er med andre ord problemet. Og i det perspektiv bliver multikulturalismen en styrke for islamismens arbejde. Det er jo netop ideen om multikulturalismen, der styrker muligheden for at den islamiske elite kan appellere til muslimer.

Jeg anbefaler derfor, at politikerne på grundlag af rapporten her fokuserer indsatserne mod at begrænse eller minimere indflydelsen fra de religiøse autoriteter. Individet skal kunne vælge sit eget livsforløb mere frit.

Der står derfor nogle komplekse spørgsmål tilbage i og med ideen om en sund og fungerende multikulturalisme, som kræver mere plads at diskutere: hvad gør man med dogmer, traditioner og vaner, der strider mod vestligt retsgrundlag og virker inkompatible med Vesten?

Indflydelsen fra den islamiske magtelite

Rundt om i Vesten vokser 3. generationsmuslimer op som borgere, europæere, kulturmuslimer, men bliver groft opdelt fortsat formet af to grundlæggende divergerende værdisæt: det islamiske og det vestlige. De vestlige muslimer er kultursplittede. De lever mellem to verdener.

Moskeerne er desværre for ofte arnesteder for folk med islamiske politiske synspunkter, fordi de dér har bredest kontakt med almindelige religiøse muslimer. Mange moskeer er stiftet for at være et åndeligt og religiøst rum for troende, og ikke som steder hvor vold, had og politiske agendaer skal dominere. Alligevel er de toneangivende moskeer i Danmark netop præget af en pseudo-islamisk påvirkning under kontrol fra små stærke eliter af islamiske ledere. I den verden er det ikke antal, men indflydelse, der tæller, og derfor kan man ikke sige, at islamismen er svag, fordi den kun findes i en ¼ del af alle moskeer, som jeg

estimerer. Det er hvem, der har den ledende rolle og indflydelse, ikke hvem, der har det største antal forsamlingssteder, der har betydning.

Den form for religiøsitet, muslimer lever i dag, er en cocktail af meget mere end blot religionsvidenskab, og sammenligninger med nationale forhold i muslimske lande, kristen teologi eller venstrefløjsaktivisme er upræcise og vildledende. Der mangler fortsat dybdeforståelse af den dynamik og tænkning, der skaber konflikterne.

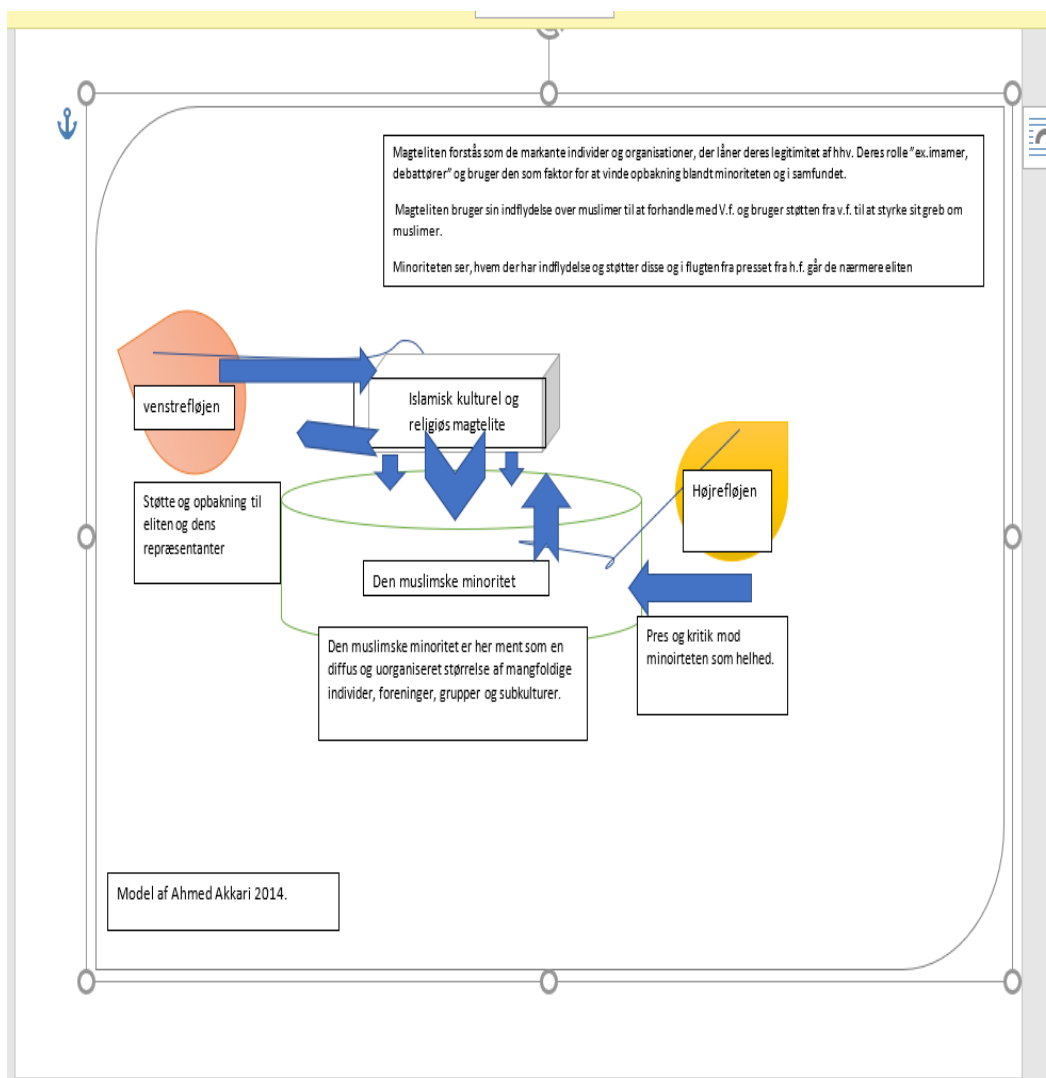
Flere politikere var meget tæt på at blåstempe en radikal organisation som moderat under åbning af stormoskeen i 2014. Det vil have ledt til vildledning af samfundet som af moderate muslimer til at tro, at stedet var et religiøst åndeligt, politisk-frit bedehus.

Flere konsulenter, der arbejder med unge, har fået støttemidler uden afklaring om, hvad slags integration de fremmer. Hvordan kan man have sådan en kognitiv og følelsesmæssig dissonans i sine tanker? Svaret er egentlig frygteligt simpelt: problemet ligger i "islamismens påvirkning" af muslimer.

▪ **MODEL**

For godt fem år siden stod jeg i auditoriet på Syddansk Universitet sammen med den kendte kulturmuslim og politiker Naser Khader for at debattere med studerende på universitetet om islamisme, integration og inklusion. Det var en del af et DR2-program under titlen "Akkari & Khader". I salen sad en del mennesker, også nogle jeg synligt kunne se, var muslimer. Nogle måtte kende mig fra min tid som prædikant og imam i moskeerne. Flere spørgsmål drejede sig om, hvordan muslimer skal forholde sig, og om politikerne nu også medvirkede til løsninger, for debatten var anstrengt og holdningerne polariserede.

Jeg greb et stykke kridt og tegnede denne model på den store kridttavle. Modellen er senere blevet klippet ud af afsnittet, men jeg har brugt den flittigt i flere sammenhænge. Modellen fortjener opmærksomhed, for selv om den er et forsimplet billede af virkeligheden, så afspejler den, hvad jeg har observeret.

Den muslimske minoritet er her ment som en diffus og uorganiseret størrelse af mangfoldige individer, foreninger, grupper og subkulturer.

Magtelite forstås som de markante individer og organisationer, der låner deres legitimitet af hhv. deres rolle "eks-imamer, debattører, konsulenter, politisk opstillede" og bruger den som faktor for at vinde opbakning blandt minoriteten og i samfundet.

Eliten er en blanding af demokratisk-sekulære og religiøst-fundamentalistiske repræsentanter og grupper.

Modellen viser den dynamik, der opstår mellem minoriteten og de politiske holdninger omkring sig. Modellen postulerer, at minoriteten er fanget mellem sin egen magtelite af kulturstærke personer og grupper, og mellem holdninger til den *en masse*. Modellen viser, hvordan dynamikken i forholdet mellem minoritet og elite fungerer.

Magteliten bruger sin indflydelse over muslimer til at forhandle med typisk venstrefløjen og Radikale Venstre. Disse bruger støtten fra venstrefløjen til at styrke grebet om muslimers valg. Det gør de ved at stå som repræsentanter for dem (ofte uden at have bedt dem om legitimering af den repræsentation) over for det politiske hold, og samtidig står eliten som forbilleder og stærke ressourcestærke personer i minoritetens øjne, der ser dem som accepterede og blåstemplede figurer i det offentlige landskab.

Minoriteten ser, hvem der har indflydelse, og støtter disse i håb om at opnå deres mål, alt imens de i flugten fra presset fra højrefløjen rykker tættere på eliten.

Venstrefløjen støtter elitens position og repræsentanter ved at hjælpe dem med at opstille til valg eller have dialog og samarbejde med dem under og efter valget.

Venstrefløjen viser ved en god tone god vilje til dialog med magteliten. De øger deres politiske stemmetal på denne relation og bruger den aktivt. De er med til at "låne" støtte og opbakning til eliten og dens repræsentanter. Disse repræsentanter styrker til gengæld deres position på den opbakning de henter i baglandet blandt muslimer. Eliten henviser f.eks. til antal medlemmer i foreningen, antal underskrifter til opstilling eller til støtte og deltagelse under større forsamlinger som Eid-bønner og fredagsbønner. De styrker samtidig deres position indadtil blandt minoriteten ved at trække på denne politiske eller offentlige eksterne gruppe/fløj, der låner dem legitimitet. "De vil tale med os og støtte vores mærkesager, så hjælp os til at hjælpe jer med at få bedre fodfæste og større indflydelse," lyder retorikken indadtil. Omvendt er retorikken udadtil over for f.eks. venstrefløjen: "vi har stor opbakning blandt muslimer, og mindst 20-30 tusind vil lytte til vores opfordring under fredagsbønnen fra mange af landets moskeer, så vi er værd at forhandle med og tage alvorligt."

I den anden ende af modellen til højre står de kritiske stemmer og peger på udfordringerne hos minoriteten. Højrefløjen viser sin holdning ved pres og kritik mod minoriteten som helhed. Højrefløjen har med sin retorik fodret en negativ relation til bunden af minoriteten som helhed, fordi deres retorik ikke skelner "ulve fra bukke". Det medfører, at minoriteten som helhed føler sig under pres og uvelkommen og går mere til de "alternative" miljøer (som Islamisk Trossamfund, foreninger, partier) for tryghed og opbakning. I processen kommer de til at støtte op om eliten af ikke-repræsentative grupper og stemmer, fordi disse signalerer, at de er offentlige figurer og er i varmen på venstrefløjen. De signalerer med andre ord, at de kan gøre noget ved problemerne, hvis de får den menige muslims opbakning og støtte. Minoritetens medlemmer kan så vælge at støtte mere demokratiske partier eller personer, men disse er ikke synligt organiserede eller særligt store, som de øvrige islamiserede eller politiserede grupper.

Sådan får islamisterne magt og indflydelse i en gensidig forstærkende proces.

Mine vurdering er, at der er op til ¼ del af muslimerne i større byer og områder, der i et eller andet omfang vælger at lytte til den islamistiske elites budskaber. Det seneste valg viste sådan et engagement, og stemmetallet steg markant på især RV og EL i områder med koncentration af muslimer. Forklaringen er i min opfattelse dækket af modellen ovenfor.

Min opfordring er, at der bliver skabt en modvægt til disse ved at organisere og støtte liberale personer og give dem indflydelse og ved at gøre venstrefløjens kraftigt opmærksom på, at de begår en fejl ved at tro, at deres engagement fører til noget sundt. De risikerer en styrkelse af et politiseret hold, der bruger indflydelsen til at styrke enten islamiseringen eller modstanden mod samfundet, og i det hele taget bliver deres spekulation i stemmer en vej til at "fodre" en elite med en uheldssvanger magt, der på sigt kommer til at skabe en udfordring.

DEL 2 Refleksioner over tilgang

Det er vigtigt med et handlekraftigt demokrati

Friheden til at *vælge fra* skal sikres, før man sikrer friheden til at vælge til

Historisk set har de svage demokratier før Anden Verdenskrig fremhjulpet den diktatoriske stat med dens hadretorik og invasionsambitioner. Et stærkt og handlekraftigt demokrati er i den grad nødvendigt, for man skal som politiker skrive sig bag øret, at man kan forføre alle mennesker noget af tiden, og nogle mennesker hele tiden, men man kan ikke blive ved med at forføre alle mennesker hele tiden. Med det ønsker jeg at sige, at man skal holde, hvad man lover, og at man skal handle på sin handlekraftige retorik og komme nærmere løsningerne, ellers drejer befolkningerne før eller siden af – og går til det ekstreme højre eller det ekstreme venstre. Begge yderholdninger truer demokratiets kompromissøgende natur og menneskerummelige tilgang. Derfor er praktiske og målrettede indsatser i høj grad en måde at redde demokratiets samfund på fra frustrerede retorikere, der pludselig får opbakning af frustrerede vælgere.

Da jeg læste Rune Engelbreth Larsens bogserie om renæssance og humanisme fæstnede der sig en passage i min hukommelse om Sokrates og bystaten Athen.

Athen var en bystat med lov og orden, og en god portion frihed, så enhver havde ret til at forlade den, hvis man var uenig med dens værdier. Det er derfor dybt hyklerisk af den type muslimske troende, der vil nyde goder i værtsnationerne i Vesten, men samtidig værdsætte værdier i strid med de lovgivne.

En gang stod jeg selv i den position, de muslimske troende står i, og i selvfornægtelse anfægtede jeg de vestlige rettigheder, men det er mit håb, at mit mod til at indrømme det vil blive bedre værdsat og mit eksempel fulgt.

Aldrig har jeg troet, at det er muligt at leve med sådan et psykisk kompleks! Det er nærmest ynck-fremkaldende og patetisk, og hvor er jeg lykkelig over at have fundet min vej ud af den suppedas.

Den græske filosof Platon gengav, hvordan Sokrates angiveligt forestillede sig et samfund, hvor alle hører til en fælles tanke, så at øjne, ører og hænder synes at se, høre og arbejde i alles interesse, og at alle fremdeles i højst mulig grad er enige om, hvad der fortjener ros eller dadel, fordi de føler behag og ubehag ved de samme ting. (Se Engelbreth Larsens bog "Frihed og retfærdighed – arv og aktualitet" med henvisning til Platons bog "Staten".) Danmark bygger på ideen om et klasseløst samfund, en tryghedsgivende stat og selvrealiserende individer, der indgår i divergerende fællesskaber. Det gælder den enkeltes frihed til at forme sit liv efter egne ønsker – uden tvang eller pres. Alle kan frit indgå i fællesskaber, så længe de ikke strider imod den alment gældende lov, og alle kan via demokratiske politiske partier søge at påvirke de politiske beslutninger. Denne formel er ikke

perfekt, ej heller den mest behændige alle steder for alle mennesker, men "den danske model" er en god idé og fungerer stadig, for den er fortsat et forbillede for andre nationer.

Den danske model lægger vægten på universalitet og lighed, der udmøntes i sociale rettigheder, jævn indkomstfordeling og et sikkerhedsnet, der sikrer marginaliserede. Danmark har i mange år haft en høj grad af åndsfrihed, social tillid, lav korrupsion i systemet og en sammenhængskraft i loyaliteten over for kulturen og værdierne. Der er en politisk filosofi om, at man finder en balance i politiske holdninger, i opdagelsen af løsninger i grænselandet mellem det private og offentlige interesser. Pragmatismen ses som en afgørende styrke. Arbejderbevægelsens inspiration fra socialistisk solidaritet er udgangspunkt for forhandlingen af detaljerede spørgsmål om den liberale nationaløkonomi.

Danmark trives i netværket af organer og kommissioner i forvaltningen som et grundtræk i offentligt styre. Interessen er stor for den enkeltes udviklingsmuligheder, oplysning, rummelighed, deltagelse med ansvar og selvudfoldelse i samfundet. Det kræver en aktiv frigørelse af den enkelte fra de sociale bindinger, som ikke stemmer overens med samfundets værdigrundlag. Her er folkeoplysning en nødvendighed og et "immunforsvar" mod totalitarisme og fanatisme.

I Danmark er der en stolt tradition for politisk rummelighed, der går mange hundrede år tilbage. Kongerne i Danmark har mere end så mange andre europæiske nationer været folkenære, og derfor er det danske kongehus bredt afholdt.

Tolerance og rummelighed har været stærke værdier i dansk lovgivning, og vil man da ikke afvige fra dem, hvis man af frygt og intolerance begynder en proces af begrænsning af den hadefuldes ret til at ytre sig?

Vil det ikke på sigt genskabe forudsætningerne for énmandsvælde, et-parti styre og undertrykkelse af flere og flere stemmer?

Det er nærliggende at tænke, at dannelse til frihed bygger på accepten og udøvelsen af denne præmis. Frihed gælder for den, som er enig med flertallet, som for den, som udtrykker uenighed. Ingen skal være bange for at udtrykke deres mening, for alle meninger bør være lige værdige, selv om ikke alle meninger kan accepteres som lige gyldige.

Men frihed står dog aldrig alene. Frihed bør altid være under ansvar.

Spørgsmålet er: Har muslimer reelt svært eller let ved at acceptere sådan en model?

Mit bud er, at de fleste med muslimsk baggrund i Danmark (3/4 del) ikke ser problemer med de grundlæggende rettigheder, der tilbydes dem i et land som Danmark. Det ved jeg fra mine mangeårige ture som imam i landets arabiske, somaliske, bosniske og tyrkiske moskeer. De fleste er ikke-religiøse og mere sekulære eller liberale, og mange af de religiøse muslimer går ikke ind for nogen omvæltning af samfundet. Alligevel viser statistikker (kilde:

PEW, Wilke), at et flertal af muslimer mener, at sharia skal gælde, hvis der skulle opstå mulighed for det, fordi sharia er et mere fuldendt og perfekt system.

Modsætningen mellem de to holdninger er ikke til at overse, og viser at muslimer enten svinger i deres syn på samfundet og frihederne, eller at de mener, at både sharia og rettigheder kan forenes, hvilket gør, at de tilslutter sig begge.

Kan man agere med både tillidspolitik og konsekvenspolitik?

Menneskets ukrænkelighed har defineret Europa og Vestens tilgang til politik. Mange er fortsat opmærksomme på, at racisme og had allerede har i op til flere gange straffet Europa hårdt.

En nation, der som udgangspunkt ikke har været åben for modtagelse af flygtninge og i perioder haft kritiske udsagn om deres tilstedeværelse eller undgået at socialisere dem, og nu opdager ekstreme elementer iblandt dem, kan have tendens til at fremsætte firkantede løsninger, der forvrænger kommunikationen yderligere.

Det er farligt at bekæmpe had med had, for man løser ét problem, men åbner æsken for et monster, der ikke så let lader sig lukke til igen. Men danskere er ikke mere udpræget racister end så mange andre.

Ümit Necef og Henning Bechs bog "Er danskerne racister?" afmonterer veldokumenteret ideen om, at danskerne er udpræget racister. Der er reelle kulturelle gnidninger, der også er årsag til segregationen, og disse er forhold, som er dokumenteret i bestemte indvandrer miljøer. Derfor provokerer det mig og mange velmenende danskere, at islamister og folk, der associerer med dem, for ofte - og for nemt - pådrager sig offerrollen og peger fingre ad Danmark som et racistisk land, hver gang der er en rammende kritik af deres tanker og adfærd. Og de får god medieplads til det næsten uden kritiske spørgsmål.

De jødiske samfund flygtede fra Egypten pga. forskelsbehandling. De første kristne og de første muslimer havde det ideal, at alle mennesker var lige i Guds øjne. Demokratiets forfædre underskrev en erklæring om, at alle var født frie og Abraham Lincoln gav sit liv, fordi han gik ind for menneskelig lighed. Mandela, Ghandi, Malcolm X og Martin Luther King talte tydeligt om dette ideal. Vi har brug for realisering af et menneskeligt ideal om større lighed og ens standarder, og Skandinavien er blandt de mest egnede steder til dette.

I dansk politik så vi under seneste valgkamp (juni 2019) hvordan islamkritiske partier overbød hinanden i at slå på jungletrommer og advare mod faren fra islam. Nok så begrundet den angst er, så viste den også, at disse partier var villige til at tære hinandens vælgergrundlag for at vinde magten. Desuden har stramninger i lovgivningen været betydeligt synlige, men hvad forandrer stramninger alene på folks indstilling og velvilje?

Tør jeg påstå, at uden rummelighed og kærlighed kan stramme love kun føre til større gnidninger?

Den skandinaviske model bygger på tillid til et lovgrundlag for alle, og gensidig tillid er forudsætningen for en sund udvikling i samfundet.

Tilliden i de skandinaviske samfund er i dag udfordret af misbrug af den tillid, som vi har set det fra stigende antal etnisk danske skattesnydsager, tyverier blandt gæstearbejdere, smugling blandt handelsdrivende, fordækte religiøse foreninger samt i bandemiljøer af forskellig art, der ikke ærer civilsamfundets tiltro.

Løsningen på tillidsspørgsmålet kræver derfor konsekvens og handling.

Der er brug for skærpet tilsyn i skattesager, ved skattely og ved smugling og ved falske eksportfirmaer. Noget tyder på, at embedsmandssystemet ikke lever op til de velformulerede politiske krav.

Er man overhovedet på sporet af, at der har været transport af våben, hashpenge, falske dokumenter og andet gods – ja, ifølge de ting jeg de seneste år har fået hvisket i øret af kilder i miljøerne, så foregår det på de danske og europæiske motorveje!

Og det skal hver gang frem i medierne for at statuere et eksempel for andre.

Sidst har vi set en stigende forbundenhed mellem religiøse miljøer, vold og segregation. Også det skal løses effektivt.

Alt dette kalder på stærke demokratiske løsninger!

I min kronik i Berlingske den 30. januar 2015 udtrykker jeg bekymring for de vage løsningsforslag, som svage demokratiske ledere tit er fremkommet med imod ekstremisme og vold.

Min vurdering er, at disse miljøer trives på slaphed og mangel på konsekvens, for de er i deres autoritære opfattelser vant til at respektere konsekvens for ulovlige udtalelser, opfordringer eller adfærd. Den konsekvens skal man vise, hvor end det er synligt, at der foregår noget forkert, ellers misforstår mange det som manglende evne til at løse problemerne.

Samtidig er det folkets garant for en fortsat tillid til parlamentarisme og dets folkerepræsentanter, at de kan være handlekraftige.

Skal man tillade en form for retspluralisme enten officielt eller reelt, eller er det nødvendigt at "disciplinere afvigende og retsstridige kulturelle værdier?"

Kort sagt vil en retspluralisme være en accept af en indlejret statsdannelse i staten. En opstilling og understøttelse af officielle repræsentanter for shariaen og troen er en form for legitimering af et alternativt retsplejesystem, om end det kun er i personlige og familiære retslige anliggender. Jeg mener f.eks., at legitimering af særlove for muslimer, så som halakød på alle institutioner, særregler for svømning og omgang med andre mennesker, særlige undtagelser fra

gældende lov om skilsmisse, kvinders ret, pleje og omsorgsretten osv. vil betyde en underkastelse under det alternative liv, hvilket vil svække statens suveræne håndhævelse.

Der må ikke ske en eftergivenhed, når det gælder disse sager, fordi det drejer sig om mere end respekt for en minoritet. Det opfattes som en sejr for islamismens budskaber, og det vil bringe flere muslimer i et alvorligt dilemma mellem det danske samfunds normer og minoritetssamfundets normer. Det dilemma er ingen tjent med – langt fra muslimerne selv. Der er nødt til at være klarhed og tydelighed for at alle kan fungere på nogenlunde ens præmisser i overensstemmelse med grundloven og de herskende kulturelle normer.

Omvendt vil en særlovgivning og ensretning være en subjektiv fornægtelse af de grundlæggende friheder, som europæiske forfatninger sætter højt. Sker der først et skred i dette, under intentionen om at bekæmpe "monstret", så kan det have konsekvenser for andre kulturer, der er en "trussel" for den etablerede, indtil der potentielt sker en kulturel rensning.

Her må jeg påpege, at verden godt kender til værdikonflikter subkulturer imellem, hvad enten de er vestlige eller muslimske eller noget tredje. De fleste værdier som muslimer tilslutter sig er nogenlunde compatible med vestlige kulturer og danske traditioner, så der er ikke tale om to kulturer uden fællestræk. Muslimske nationer bekender sig til og erkender menneskerettighederne generelt (med forbehold pointeret af OIC over for FN) og finder retsgrundlaget for vestlig praksis godt i tråd med deres eget syn. Dog er der samtidig en række områder, hvor muslimer netop ikke tilslutter sig retspraksis og forkaster de danske værdier. Det er f.eks. omkring synet på ikke-muslimer som vantro og en grad lavere end muslimer, i synet på banktransaktioner med rente, i synet på friheder som påklædning, spisning, ret til at råde over eget liv, og i synet på rettigheder såsom LGBTQ-miljøernes og kvindernes ret til total ligestilling. En række tonegivende muslimske debattører har gang på gang stået fast på, at de ikke kan fravige shariaens retspraksis, selv om den er strid med vestlig lov. Det skriver flere moderne moderate lærde som Qaradawi, Al-Ouda og tænkere som Tariq Ramadan også tydeligt i deres bøger og svar til muslimer. De siger, at muslimer ikke må fravige islams retspraksis i det øjeblik den strider mod den vestlige, men at de ellers skal overholde love og regler i de lande, hvori de bor.

Nogle vestlige, konservative debattører plæderer for at se i øjnene, at andre kulturer ikke har evne eller mulighed for at adaptere vestlige kulturtraditioner, fordi de kommer af en anderledes og særlig idehistorisk forudsætning. Det vil sige, at vi ikke skal gøre os store forhåbninger om, at de uden for den vestlige tradition kan skabe rammerne om deres liv på sådan en måde, at den harmonerer med Vesten. Dermed dømmer de vestlige samfund sig selv til konflikt ved at have en naiv tro på, at andre forandrer sig kollektivt i mødet med det vestlige uddannelsessystem og værdigrundlag. Ifølge dem er problemet faktisk ikke islam, men multikulturalismens tendens til at skabe mistillid og voldsomme konflikter. Disse debattører er bekymret for, at de liberale holder sig til retoriske og principielle advarsler og mangler reel politisk handling. For i skyggerne af de højrepopulistiske partier ligger nogle ekstreme partier på lur og venter på deres chance.

Den angst og bekymring kan vi vel alle dele, og netop her står Europa på en afgrundskant, der eroderer mere og mere under kontinentet. På den ene side har multikulturalismen bragt anti-vestlige sympatisører med sig, og på den anden side har den bragt ekstreme nationalistiske agendaer frem som legitime dagsordener.

Jeg mindes i et øjeblik Kurt Westergaards tegning, som han gav mig under mit besøg i hans hjem. Den viser en figur, der står over en dyb afgrund og er ved at kappe ytringsfriheden over under sig.

Den kendte debattør Jens-Martin Eriksen mener, at der kun er ét princip, der er vigtigt, når man taler om værdikonflikter i vestlige samfund, og det er kulturernes accept af de universelle menneskerettigheder.

Hvis kulturerne ikke kan acceptere de universelle menneskerettigheder i teori og praksis, så må de disciplineres. Han påpeger³ at den selvsamme venstrefløj, der i dag taler for kulturhævdelse, gik ind for at bearbejde de "gamle" danske kulturværdier i begyndelsen af århundredet og frem til generation 68.

Jens-Martin Eriksen skriver rammende, at multikulturalismen af i dag adler usamtidigheden og respekterer mindretalskulturerne anakronismer på bekostning af disse kulturers egne mindretal. Det bliver med andre ord minoriteten i de kulturelle minoriteter, der er offer for stigmatisering og forhindring af en reel tilknytning til flertalssamfundet. Kulturen skal altså ses fra individers og ikke kollektivs perspektiv og gives plads eller begrænses, alt efter hvor meget de strider imod individets centrale og universelle rettigheder.

Under to høringer i Folketinget, i hhv. 2014 og 2016, hvor jeg var en del af et ekspertpanel, lagde jeg meget vægt på, at man skal beskytte de individer og fællesskaber i den muslimske minoritet, der føler sig klemte af de radikale og traditionelle kræfter, der udskammer dem for at vælge en anderledes livsstil. Det er nemlig ikke tørklædepigerne, der er i klemme længere, men det er de piger, som ønsker at leve mere liberalt og med et personligt udtryk for tro og identitet.

Som det fremgår af de få linjer, hvor konturerne af dette emne rides op, så synes det største problem i vestlige samfund i dag at være, at man ikke har en fælles forståelse for håndteringen af disse emner. Man overlader det i høj grad til politiske trends og koalitioner, der så skifter retning efter hvert andet valg. Jeg er varm fortalere for et nationalt socialliberalt og nationalkonservativt kompromis, som jeg skrev allerede i 2014 og har gentaget siden – også nu her igen.

At det ikke sker skyldes, at man tager alt for let på den demografiske forandring i Vesten som følge af især de muslimske kulturers befolkningsvækst og de muslimske kulturers modstand mod opløsning i de oprindelige kulturer. Selv USA, der er forgangland for smeltedigelteorien, har oplevet en tilvækst af synlige muslimske kulturer, og hvor jihadister blev synlige efter det famøse og tragiske 11. september 2001.

³ Fra mit interview med Jens-Martin Eriksen under møde på Læsø 7. september 2019.

Jeg mener derfor, at det både er meget nemt og ufatteligt svært. Det er nemt, hvis Vesten kan blive enig med sig selv om sin værdi-grundlinje og identitet. Svært, fordi Vesten virker desillusioneret og uvillig til at definere sig selv.

Vi ser den manglende harmoni i noget så grundlæggende som Vestens historiske og nutidige identitet, og som vi så i det berømte Habermas-Ratzinger-møde og debat i 2004.

Vigtigheden af det møde er undervurderet, for det viste skellet mellem de to holdninger, der kendetegner Europas identitet i dag, og som fortsat skaber dyb splittelse om Europas selvopfattelse. Vi ser også, at fløjene i vestlig politik, også synligt i Danmark, insisterer på at behandle migration og den specielle udfordring med muslimske indvandrere og nyborgere med en slags partipolitisk dagsorden, der kan virke mere reaktionære (de andre står der, så står jeg her) end reel bekymret for løsninger. Vi har set, hvordan højrepopulismen investerede i at vinde stemmer ved at påvirke folk i en angstpræget retning, mens de venstre-reaktionære indtog en totalt forsvarende indstilling til disse kulturers problematiske udtryk.

De fleste islamister finder det overhovedet ikke problematisk at stemme og bruge demokratiet. Det gjorde de allerede siden begyndelsen af det 20. århundrede. Det er kun reaktionære grupper som Hizb ut-Tahrir og ISIS-sympatisører, der modsætter sig afstemning som metode. Derfor er stemmeprocenten ikke i sig selv nok som tegn på en "demokratiseringsproces" blandt muslimer. Det er alt for naivt og alt for forfladigende et syn, der bundet i en skræmmende uvidenhed om, hvordan dynamikken er i islamiske og muslimske miljøer.

Det virker på mig som om subkulturerne i Vesten og Danmark er mere magtfulde end centralkulturen, og at de som musene, når katten er væk, er fremme og beklage sig over krænkelser og påkalde sig alle mulige hensyn.

Den manglende orientering og evne til at stå på mål for et fælles syn på egne rødder og værdier er et dræbende symptom i Vesten. De mange debatter og synspunkter, vi ser i aviser, blade, bøger, analyser, konferencer og seminarer, er et mikroeksempel på den splittelse, der forhindrer, at reelle løsninger ser dagens lys.

Ud af Vestens frihedsideal og mangfoldighedssyn er vokset en cancer af ubeslutsomhed og et' disruptet' selvbillede.

Da Charles de Gaulle med rette talte om "regionernes Europa", så han betydningen af nationalstaterne som integrerende faktor. Det grundlag smuldrer i dag under nationalstaterne, fordi de udskældes for at ville udføre deres ypperste væsen: at skabe samhørighed og homogenitet.

Det er ikke alle, som mener, at man bør disciplinere kulturerne, blot fordi de adskiller sig fra de vestlige kulturer, for selv om man lige nu har muslimerne i tankerne, så gælder sådan en subjektiv tilgang til andre kulturer også jødiske og kristne minoriteter, der ikke helt er på linje med den gængse europæiske retstradition. Dog er eksemplet med jødiske og kristne minoritetstrossamfund noget forkvaklet, fordi de har oplevet en fornyelse og har ikke lige så ofte

stærke ideologiske anti-vestlige synspunkter. Derimod har de muslimske subkulturer det i alt for høj grad til, at det kan gå upåagtet hen.

Det kan den kendte fransk-jødisk-berbiske skribent og debattør Eric Zemmour stærkt bekræfte. Han er – modsat mig f.eks. – skarp islamkritiker og mener, at man overser, at islam ikke er en personlig religion alene, men også en politisk organisationsmaskine. Islam er ikke kun religion men et fuldt politisk-juridisk system, og at folk i Vesten ganske enkelt har mistet evnen til at forstå den slags kombination, der er i islam. I sit jødiske hjem lærte han om sin religion men at det var noget, man havde som en personlig vej i livet, og ikke et politisk og ideologisk fundament for mødet med verden.

Zemmour fik naturligvis kritik fra den politisk korrekte fløj, og selv om jeg ikke kan være uenig med ham i sit syn på den politiske kraft i islam, så er jeg uenig med ham. Han forstår ikke, at det er islamismen og ikke religionen islam, der er årsagen til, at muslimer har svært ved vestlig kultur.

Konkrete løsninger kan ikke blive til uden et niveau af de nødvendige refleksioner. Uanset, hvor forsimplet nogle ønsker svarene, så er verden uomgængeligt kompleks og kræver derfor politikere med høj refleksionsevne, der igangsætter nødvendige politikker for at sikre frihed og samhørighed og stabilitet.

DEL 3 Forslag til målsætninger

▪ Et nationalt kompromis

En komité under Folketinget, der skal have til formål at indsamle og behandle erfaringer på tværs af regeringer og tiltag. I dag går mange erfaringer i glemmebogen ved hvert politisk magtskifte. Eller også skændes politiske grupperinger over tiltagene, hver påvirket af sin partilinje og rådgivning, og det er én af årsagerne til den stærkt negative udvikling, at man ikke vedvarende bygger på de førhen anvendte tiltag. Komitéen skal have en rådgivende og ikke bestemmende funktion og være sammensat af eksperter og kulturpersonligheder med forskellige orienteringer, men med enighed om formålet.

Der er rigelig med information. Der mangler et fælles tværgående kompromis.

▪ Inkluderende meningsfællesskaber

Man skal undgå at overfokusere på stramninger og forbud, men også promovere inkluderende åndfællesskaber. Hvad der rykker er dannelsen og følelsen af samhørighed. Et samfund, der forfejler det, har svært ved at holde sammen på sin indre styrke. Mere om det under forslag til skole og uddannelse. Der er blandt muslimer mange, der søger meningsfællesskaber væk fra det islamiske liv i mere åbne værdifællesskaber. Disse skal

fremhæves, hyltes og afspejles i debatter og medier. Man skal gå de aktive pro-danske muslimer i møde ved dialog, inklusion og samvær, og dette uanset deres religiøsitet og baggrund. Man skal etablere et dialogarbejde med liberaltsindede og demokratisk-sindede muslimer for at styrke troen på det gode fællesskab blandt alle.

Der er i høj grad værdibrydninger mellem muslimer, som kan betyde, at islamismen ikke nødvendigvis har kontrollen over folks liv. Det er derfor nødvendigt at skabe rammerne for en alternativ platform, så folk er forbundet, uden at en religiøs forening eller moske tager ordet på deres vegne. På den måde får alle krav på indflydelse. Og den indflydelse skal politikere arbejde på at skabe som modvægt til disse stærke islamiserede foreninger og grupper. Det er vigtigt at være klar over, hvem man indkalder som samarbejdspartnere eller overdrager integrationsmidler til.

Moderate muslimer er spredt for alle vinde og svære at holde sammen på. De er svære at finde og har svært ved at tale de mere radikale og lukkede miljøer imod. Nogle af dem er kørt ud på et sidespor, trætte eller bange. Nogle har mistet gejsten og gledet ud af billedet. Der har manglet et sammenhold. Man skal støtte liberale og moderate og undgå at støtte de islamiserede muslimer.

- **Støt liberale fritænkere og promovér dem som forbilleder**

Man skal aldrig være så tolerant, at man tolererer det intolerante, men hvordan kommer man intolerancen til livs i et demokrati? Det gør man ved at anvende voldsmandens veto imod voldsmanden!

Hvordan vender man voldsmandens veto mod sig? Det gør man ved at støtte fritænkere og kritiske stemmer, altså ved tillidspolitik.

De autoritære miljøer vinder, hver gang en tænkende kritiker bliver overladt til sig selv. I bogen af Kenan Malik "Fra Fatwa til Jihad" er der en sigende historie om dengang den indiske forfatter - og stærkt forhadte figur af islamiske grupper - kom frem med sin digtning om 'de sataniske vers'. Kenan Malik fortæller, at da Salman Rushdie blev fordømt med en fatwa, positionerede den daværende britiske minister sig kælent overfor de politisk-islamiske kræfter ved at lægge afstand til manden, og først to-tre år efter indså den britiske regering, at de ikke opnåede andet end at svigte deres egne værdier om frihed for minoriteter af enhver art. Storbritannien har sammen med Frankrig været eksemplariske nationer i at huse og give beskyttelse til politisk forfulgte individer (også islamister), men da de indså, at de islamiske krav kun førte til en øget tendens til trusler, da tog de forfatteren Rushdie til sig og nægtede at overlade ham til sin skæbne.

Min pointe her er, at det hjælper ikke at forsøge at tilfredsstille dem! Appeasement-politikken gør ikke ideologiske islamister mere demokratiske.

Nok er jeg ikke personligt tilhænger af den form for provokation visse forfattere fremlægger mod islam, for jeg finder den uden substans, men jeg støtter til enhver tid deres

fulde ret til at ytre sig, fordi jeg selv gerne vil nyde samme ret, og fordi det for længst er gået op for mig, at disse islamiske kræfter påberåber sig frihed til at sige deres mening, imens de slet ikke selv arbejder aktivt for at beskytte andres ret til samme ytring.

▪ **Folkeoplysningsloven skal eksekveres i praksis og effekten måles**

At behandle alle ens uanset farve, race, tro eller tilknytning er en forudsætning for et fungerende og trygt samfund, og derfor skal man være konstant opmærksom på hadprædikanter og hadtaler fra og mod muslimer, og det er nødvendigt at hævde de grundlæggende rettigheder og principper i retssamfundet for at få et sundt og retsbåret samfund.

Tolerance skal hævdes uden tøven eller reference til angst og frygt for det fremmede, for netop i mangel på tolerance bukker et samfund hurtigt under for diktatur og ensretning, og ender med at undergrave sin retstilstand i samme bevægelse, som det forsøger at redde sig fra truslen.

Derimod er nultolerance ved lovbrud samt skærpet tilsyn en nødvendighed, fordi mange med andre kulturelle opfattelser har respekt for krav og rammer mere end frihed under ansvar. Det er ikke optimalt, og man bør arbejde på at skabe bedre dannelse blandt mange nytilkomne om, at de bløde straffelove ikke er en invitation til at overskride dem i disrespect for statens suverænitet.

Det er et essentielt signal over for folk fra andre kulturer, at der er tale om et samfund, der ikke tolererer hadefuldt tale, anbefalinger imod loven eller organisering omkring voldstanker. Derfor skal straffeloven fortsat være skærpet omkring anvendelse af forsamlingsfriheden til optøjer og anden voldelig adfærd. Det bør også gælde voldelig retorik på tale og i skrift.

Det er vigtigt at finde en måde at komme hate-speech til livs i moskeerne. Hadprædikant-listen har været en god ide og derfor er det vigtigt at holde fast i den.

Det er essentielt at finde en måde at få adskilt moske- og foreningslivet på. Mange religiøse hadprædikanter og politiserede grupperinger gemmer sig under dække af foreningsloven og skjuler sig under frihedens fane. Det er vigtigt for muslimer at modarbejde disse misbrug af foreningslivet, så de ikke alle kommer under forkert mistanke. Det er ligeledes vigtigt at finde en måde at tillade religiøs aktivitet under foreningslovens rammer, men fortsat indskrænke hadefuldt ytring og retorik, så man nemmere kan se og forstå, hvor der er tale om foreningsliv og religiøst liv. De kommunale tilsynsførende bør indskræpes om at føre bedre tilsyn.

Man skal finde en måde at skærpe reglerne mod at starte friskoler, fordi det i sidste ende for det meste er islamiske politiserede grupper, der ønsker det alternativ, og at det er børnene af disse, der kommer til at leve i en alternativ virkelighed.

Friskolerne skal ikke alle rammes af lovgivning, siden mange af dem ikke prædiker had eller underviser i intolerante holdninger, så hvordan sikrer man, at disse ikke bliver ramt af

en almen lovgivning? Et bud er, at man skærper tilsynet med skolernes fokus på friheder og rettigheder, som jeg beskrev i et foredrag for Statens Tilsynsenhed.

▪ **Harmoni i kulturen mellem arbejde og hjem – skolekulturen og hjemmekulturen**

Arbejde og hjem skal harmonere i værdier. Det er vigtigt at lade nydanskere med muslimsk baggrund være opmærksomme på, hvad det vil sige at bo og arbejde i et vestligt land. Hvilken personlig splittelse og psykiske konflikt, det kan være at leve med to vidt forskellige værdisæt – et derhjemme og et på arbejde og i skole.

At arbejde er ikke det samme som at være integreret. Man kan arbejde, selv om man har vidt modstridende holdninger til et samfund, og derfor er det vigtigt ikke at spilde tiden på at tro på arbejdets inkluderende kraft. Arbejdsmarkedet skal kunne udfordre. Man skal hurtigt ud og være på en dansk arbejdsplads og følge danske regler. Ingen store særhensyn eller krav. Arbejdslivet skal hårdhændet hævde skellet mellem offentlig- og privatsfære.

Sproget og kulturen er vigtige startsteder, og der bør ikke slækkes på tilskud til disse institutioners arbejde og rolle.

Det er vigtigt at kunne følge med i samfundets politik og samfundsliv. Det er sådan i den aktuelle statsborgerskabstest, at folk dumper ved ikke at følge med i nyhedsstrømmen. Den aktuelle test er derfor et godt instrument for at sikre, at man følger med i samfundet.

Det er nødvendigt at fast ca. 70 % arbejdsmarkedspare fastholdes på arbejdsmarkedet.

At bruge de selvforsørgende kvinder som rollemodeller kan være en god måde at skabe en ny identitet på for muslimske kvinder, hvis man bringer flere af deres fortællinger i fokus.

Der er en faldgrube, jeg her finder nødvendigt at kritisere omkring troen på uddannelse som en frigørende vej fra islamisme eller traditionalisme. Det er sandt, at uddannelse og rigdom giver et menneske mulighed for kultivering og forfinelse, men de kan også være våben for mennesker med ideologiske programmer. Uddannelse gør ikke alene forskellen, f.eks. når unge kvinder eller mænd med muslimsk identitet får sig en god uddannelse uden en ledsagende kulturel dannelse – kulturforandring – så bliver studiet således blot et redskab i hænderne på autoritært-tænkende personer. Uddannelsen styrker dermed deres alternative livsstil og værdier, som når f.eks. muslimske læger og ingeniører giver deres ultrakonservative islamistiske værdisæt et præg af legitimitet hentet i den status, som de qua uddannelsen har oparbejdet. Nogle af disse arbejder i foreninger som missionærer eller ideologiske forførelere for de mindre uddannede, som ser op til deres status. Osama Bin Laden var millionær og hans næstkommanderende Ayman Zawahiri var en dygtig læge. Det muslimske Broderskab har mange medlemmer og støtter, enkelte af dem i Danmark, der har en høj uddannelse og bedre status i samfundet. Den afdøde læge og kirurg Jihad El-Farra var

formand for DISR og indrømmede at være lokalformand for Det Muslimske Broderskab, alt imens han praktiserede sin mission og politiske ideologi blandt muslimer. Det er forfejlet politik at satse for entydigt på uddannelse som vej. Rigdom og uddannelse appellerer på en naturlig måde til andre mennesker og derfor er det ikke vejen frem i sig selv at uddanne unge muslimer og tro, at de derved slipper ideologiens stærke åg. Uddannelse bliver til våben i de forkerte lommer og hænder.

▪ **Skolens rolle er central**

Skolens evne til at rumme viser sig i evnen til inklusion og integration. Nutidens skole er fremtidens samfund. I skolerne skal det være synligt at individer og grupper afspejler samfundets sammensætning af sociale, politiske, etniske og religiøse grupper. Jeg opfordrer til bedre indsats imod mobning, der er det tydeligste tegn på, hvorvidt et samfund er sundt eller undertrykkende. Mobning kommer af racistiske, superioriske og arrogante selvopfattelser og magtsyn og er med til at fortælle om samfundet som helhed.

Jeg opfordrer også til, at man ser på folkeskolens sammensætning. Ikke bare hvad angår nydanskere og flygtninge men også med hensyn til elitens fravalg af den offentlige skole. Jeg går ind for omfordeling af elever med nydansk baggrund.

Skolen skal styrke dannelse generelt og sprede ideen om frihed og samhørighed. Den demokratiske fortælling skal på dagsordenen som et obligatorisk emne. Det er vigtigt, at skolen samtidig skaber et demokratisk miljø for sine elever.

Skolerne skal inddrage filosofi og litteratur, især den klassiske, for at løfte horisonten og udvide synet hos alle.

Ledere og lærere skal forbedredes på de svære samtaler og i at kunne håndtere kulturkonflikter på en hensigtsmæssig måde.

Skolerne bør arbejde obligatorisk med dialog mellem religiøse, ateistiske og sekulære repræsentanter på skolerne. Et eksempel er projektet "Dintro-mintro".

Skolerne skal måle trivsel på en måde, så man kan afdække hvorvidt skolerne bidrager til "følelsen af at være hjemme", altså føle sig hjemme i Danmark og i skolens miljø

Det er nødvendigt med en fælles kultur, der tager udgangspunkt i menneskerettighederne.

▪ **Uddannelsen af imamer er en dårlig idé**

Et centralt emne, som er værd at tage fat på, er netop uddannelsen af religiøse teologer inden for islam, og det er korrekt, at mange ikke nyder nogen stor uddannelse. Men faktisk er mange imamer f.eks. uddannet i Al Azhar i Cairo og Fahd Uni. i Saudi-Arabien og har en lang eller mellemlang uddannelse bag sig. Imidlertid er det ikke længden på uddannelsen alene, som er det afgørende, men netop discipliner som historisk kildekritik, filologi, filosofistudier og kritiske retninger inden for tolkning, som altid er fraværende eller begrænset.

Det samme gælder fag som sociologi, videnskabsteori og religionsvidenskab i almindelighed, der kun berøres overfladisk eller i begrænset selektivt omfang. Derfor kommer så mange imamer med eller uden lang uddannelsesbaggrund til os her i Danmark og til Vesten generelt og spreder ideer og tanker, som forvirrer og stiller borgere med muslimsk baggrund i dyb konflikt med deres loyalitet og tilknytning til deres europæiske hjem. Dette er en alvorlig og meget reel værdikonflikt, som er overset og taget let på næsten overalt.

Imamerne skal ikke selv definere indholdet af den uddannelse. Den skal ydermere slet ikke bero på oprindelige fakulteters curriculum alene, for ellers er det en import af samme gamle vin på nye flasker. Hvis man siger ja til en dansk imam-uddannelse, der også kan virke i Skandinavien og Nordtyskland, skal det være forudsat, at man ikke ender med at konsultere med eller overlade den til deres egne, for de er ekskluderende både i forhold til hinanden og i forhold til litteratur og pensum. Det skal være en uddannelse med alsidig dannelse, som man møder den i sin videste udtrækning i europæisk tradition, og den vil møde stærk modstand i begyndelsen, men det vil lykkes med de rette mål og indhold, som vil signalere troværdighed uden at virke sekterisk eller dogmatisk.

▪ **Hvidvask og handelsdrivende**

Det er essentielt at få skærpet tilsynet med de transaktioner og midler som fonde og foreninger får via åbenlyse og mindre åbenlyse kanaler.

Det er nødvendigt at undersøge forbindelserne mellem erhvervsdrivende i landet og de politiserede religiøse og fanatiske foreninger og forsamlinger. En del af finansieringen af politisk islam sker ved støtte fra handelsfolk og rige købmænd. Erhvervsdrivende med korrump og sky adfærd bør være mere i fokus. Det bør være en del af hvidvask-efterforskningen.

▪ **Øvrige politiske målsætninger**

- 1) Skab et kompromis på tværs af Folketinget om en fælles tilgang til udfordringen med at integrere muslimer.
- 2) Støt og fremhæv kritiske tænkere, fritænkere og liberale stemmer blandt muslimer som modvægt.
- 3) De aktuelle stramninger er gode og har en fornuftig virkning, men de skal suppleres med dannelse, oplysning og gode fortællinger.
- 4) Folkeoplysning skal fremme forståelse blandt danskere om vejen til mere inklusion og dialog. Det er vigtigt at fremme troen på virkning af næstekærlighed, omsorg og solidaritet som gode måder at skabe fælles loyalitet.
- 5) Der skal laves kampagner, så den danske befolkning ser mere introspektivt på sin rolle og attitude, og hvordan den som civil samfund kan være med til at skabe større inklusion.
- 6) Der skal ske et skærpet tilsyn med handelsdrivende, som er i kontakt med foreninger og grupper, der støtter en anti-demokratisk tankegang eller prædiker had.
- 7) Folkeoplysningsloven skal ikke kunne bruges til at stifte forsamlinger, der strider mod dens princip.

- 8) Der skal ske en markant styrkelse af kontrol med snyd og hvidvask blandt nydanske og danske handelsdrivende, der formodes at støtte ekstreme grupper, radikale foreninger eller på anden vis give midler til at støtte islamiske projekter såsom skoler, foreninger og politiske organer.
- 9) Bandeproblematikken kræver en hel handlingsplan, der bør opprioriteres.
- 10) Skolen skal være det fællesskab, som rummer alle og stiller krav til elevens dannelse til medborgerskab.
- 11) Skolernes lærere skal have kurser og træning i at håndtere svære samtaler og udfordrende holdninger hos elever og forældre.
- 12) Skolerne skal bekæmpe mobning, segregering og eksklusion mellem etniske danskere og nydanskere, idet det er et af årsagerne til parallelsamfundets dannelse og ekstremismens vækst.
- 13) PET skal fortsat kunne kortlægge og følge problematiske og farlige individer og grupper, så vi fortsat kan have et trygt og roligt samfund.
- 14) PET skal snart komme banderne til livs ved at slå hårdt ned på bandernes organisering og finansiering i et tværgående samarbejde med det åbne politi og civilsamfundet.
- 15) Blasfemilovgivningen skal tilbage for at sikre minoriteter mod hadefuld retorik, men den skal praktiseres således, at den ikke er en hæmsko i vejen for frihed, fri debat og fri meningsudtryk.
- 16) Universiteter og uddannelsesinstitutioner skal undervise i filosofi, oplysningstænkning og menneskerettigheder, fordi ignorance er den største fare for et samfund.
- 17) Imamer skal hverken agere blandt muslimer i fængsler, skoler eller uddannelsesinstitutioner, idet de af natur og uddannelse er missionærer og har et sandhedsbudskab, som de ønsker at videregive.
- 18) Det vil være en stor skade for integrationen at tillade en imam-uddannelse efter traditionalistiske standarder og at tillade parallelsamfundene at have deres egne religiøse foranstaltninger. En imam-uddannelse er gavnlig, hvis den er sammensat af en udvidet og relevant fagrække.
- 19) Muslimske friskoler bygger på ideer, der skader børns forståelse for det omkringliggende samfund og styrker parallelsamfundets mentalitet og adfærd, og de skal derfor kontrolleres meget nøje.
- 20) Medierne skal promovere de gode eksempler og historier i så høj grad som muligt som pendant til de negative mediebilleder, som hersker.
- 21) Medierne skal forstå islam og den muslimske kultur mere indgående.
- 22) Dialog og samtale mellem religionerne er en vigtig drivkraft til tolerance og sameksistens og skal styrkes og støttes.
- 23) Kritikere med muslimsk baggrund skal mere på banen og finde støtte og opbakning for at kunne fortælle om deres personlige oplevelser og vise vejen til kritisk tænkning og det frie valg.

Der er mange flere symbolske og faktiske sejre at hente for liberale demokratier i at rumme afhoppere og kritikere end 10 integrationsprojekter. For hvad der rykker i folks sans og følelser er, hvad de ser ske for andre.

Oplysningstankerne skal leve i praksis, og frihedernes idealer skal være levende blandt dem, som går omkring i samfundet, for ellers mister folk tiltroen til de liberale tanker.

Voldsmandens veto er det faktisk noget som foregår i praksis. Selvcensuren er en virkelighed, og angsten for at træde over stregen hvad angår muslimer er blevet markant. Det udfoldede jeg i en provokerende artikel til JP med titlen "Tegn og terroren sejrer, tegn ikke og den sejrer stadig!" Med det prøver jeg at sige, at vi lever i voldsmandens veto. Der skal kun én til at få en hel forsamling til at frygte. Der skal blot være få eksempler på folk, der har turdet gå imod islamismen på en ordentlig og sober måde, som jeg har, til, at resultatet bliver udstødelse og isolation. Voldsmandens veto virker, fordi et helt samfund svigter deres rolle i opbakning til kritiske stemmer. Uagtet, man er enig eller uenig med de folk, der ytrer sig, så går opbakningen på retten til at ytre sig uden frygt, og ikke på tilslutning til de personlige meninger hos den, der ytrer sig. Her står Vesten i dag klart et sted, der bestyrker voldsmandens veto, idet det ikke er islamister og deres voldelige ytringer og holdninger, der er presset ude, men dem, som har turdet sige dem imod. Det skal forandre sig hurtigt for at sende de rigtige signaler om et samfund, der til enhver tid støtter frie ytringer og afskyer trusler om vold mod dem.

Opsummering

Det har været mit ærinde at skabe øget bevidsthed om de skjulte mekanismer bag religiøs autoritet. Mekanismer, der i vid udstrækning fører kontrol med en muslims liv. Ikke altid ved direkte indgreb, men ved en skjult psykologisk appel.

Bevidstheden om indgrebene i individers liv vil med tiden føre til frigørelse af muslimen fra det autoritære livs åg. Derfor er selve denne tekst en del af løsningen. Det drejer sig mere om hvilken *slags* muslim man er, end det at man *er* muslim.

Under hele præsentationen har teksten fastholdt et tydeligt skel mellem islam som religion og islamisme som politisk ideologi og aktivt bragt relationen mellem dem i samspil med muslimers udbredte underdanighed under autoriteterne.

Jeg påpeger, at vejen frem er ved at fremme fritænkning. Friheden til at vælge fra skal sikres, før man sikrer friheden til at vælge til. Det er ikke et problem, at mennesker med muslimsk kultur ønsker at bibeholde den eller leve med andre, der har den. Hvad jeg finder problematisk, og i den grad alarmerende, er, hvis folk med muslimsk kultur samtidig ikke accepterer andres fravalg af den kultur.

Jeg forklarer undervejs, at manglen på ret til at forholde sig individuelt til egen religion, til egen livsbane, skyldes "det skjulte monopol" på tænkning og fortolkning. Det, som fører til integration, er tilegnelsen af en ny tænkemåde. Altså sker socialiseringen ikke automatisk med nye geografiske og institutionelle rammer.

Integration kan ske ved en folkelig medindflydelse og en folkeoplysning, der svarer lidt til den danske oplysning, som foregik for et par hundrede år siden. Først da er det nyttigt at tale om minoritetsrettigheder og frihed til religiøst tilvalg.

Jeg har derfor den sætning, at I mødet med muslimen som individ er freden tit synlig, men i mødet med muslimen som en del af en gruppe ses et autoritært menneske.